Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1351 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 4 ՅՈՒԼԻՍ 1888 (Ն. Տ.) 16 ՅՈՒԼԻՍ 1888 — 6 ՁԻԼԳԱՏԷ 1305

20 ՓԱՐԱ

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել առ Խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وه‌لك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան ... ղրուշ	160
» » Վեցամսեայ »	80
» » Եռամսեայ »	40
Գաւառաց » Եւ ... Թղթատարով տարեկան	240
Գաւառաց համար եւ ... Թղթատարով վեցամսեայ	120
Օտար երկիրներ, տարեկան Փրանք	58
» » վեցամսեայ	26

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 4 ՅՈՒԼԻՍ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Զաւեշտական եղերախաղի մը ամեն տարերք կատարեալ պիտի լինին եթէ Զօր. Պուլանժէ մեռնի ստացած կոկորդային «ծանր» վէրքէն։ Կը տեսնէ՞ք այս հռչակաւոր զինուորականն որ կ'արհամարհէր խօսելու արուեստն եւ գրելու արուեստը, պարծենալով թէ ինք ո՛չ խորհրդարանական մարդ է, ո՛չ ալ գրական, այլ զինուորակա՛ն մ'է, զէնքի՛ մարդ։ Կը տեսնէ՞ք թէ ինչպէս պատերազմի եւ խաղաղութեան մէջ վիրաւորուի՛ միայն գիտէ այս փայլուն զօրավար։ Թշնամեաց դէմ պատերազմներուն մէջ, իւր ստացած վէրքերը միայն կը յիշուէին, եւ մենամարտներուն մէջ, կա՛մ գործածած ատրճանակը չի բանիր, եւ կամ փաստաբանի մը սուրը բաւական կը լինի մահացու հարուած տալ իրեն։ Խնդիր մ'է թէ իւր կոկորդը Պ. Ֆլօքէի սրոյն դէմ պաշտպանել չգիտցող այս մեծախօս զօրավար՝ երբ իւր երազած Դիկտատորութեան հասնէր՝ Ֆրանսայի սահմանագլուխներն ի՛նչպէս պիտի պաշտպանէր Գերմաններուն քէչ մը աւելի բուռն հարուածներուն դէմ։ Բայց, մեռնի թէ ո՛չ, զօրավար Պուլանժէ վերջացած համարելի է։ Ֆրանսական չէզոքութեան հրաշակերտ մ'էր այս պուլանժէական հոսանքն, եւ Ֆրանսայի ամեն անկեղծ բարեկամք ուրախ պիտի լինին որ իրենց այս անպատուաւոր թեթեւամտութիւն հաւանօրէն վերջ կը գտնէ առանց ծանրագոյն անպատեհութեանց։ Ի պատիւ ֆրանսական մատենագրութեան փափաքելի է սակայն որ Պուլանժէականութեան մին քան զմիւսն ծիծաղաշարժ երեւոյթք՝ ի վայելումն ապագայ սերնդոյ՝ ամփոփուին կանոնաւոր վօտվիլի մը մէջ, ինչպէս ատոր ժամանակի եւ յոյժ յաջող փորձերն եղեւ ցան Ֆէյտոյի մէջ։

Կատակը մէկդի, բայց հեռագրաց ընթերցողք կը յիշեն թէ ի՛նչ հանգամանաց մէջ գործն այս ծայրայեղութեանց հասաւ։ Պուլանժէ երեսփոխանութիւն ընդունելով, յայտարարած էր թէ իւր միակ պաշտօն պիտի լինի Երեսփոխանութեան լուծումն եւ Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը պահանջել, ժողովոյ բեմը պիտի ելնէր, եւ իւր 300,000 քուէներուն կրթնած, հրամայողական ձեւով մը պիտի բսէր Ֆրանսայի Երեսփոխաններուն. «Ի՞նչ նստեր էք հոդ. Սահմանադրութիւնը վերաքննելի է. ազգը պէտք չունի ձեզ նման շաղակրատներու»։ Եւ իրօք այս իմաստով բանախօսութիւն մը կարդաց, զոր ուրիշ մը գրած էր իրեն համար։ Բայց իւր ճառը՝ դեռ չաւարտած՝ բզիկ բզիկ ըրին իւր հանրապետական ընդդիմախօսք։ Ժողովրդեան վրայ ալ մեծ տպաւորութիւն չըրաւ այս ճառ, զի Նօռի ընտրական յաջողութիւնն անգամ մ'ալ չկրկնեցաւ։ Պուլանժէի ժողովրդականութիւնը կրնար տեւել այն պայմանաւ միայն որ գո՛րծ ցուցնէր, եւ Պուլանժէ որ խորհրդարանական մարդ չլինելն իրեն փառք կը համարի, չէր կրնար երթալ պարզապէս նստիլ երեսփոխանական աթոռներու վրայ եւ վիճաբանութեանց միջամտել։ Երեսփոխանութենէն խոյս տալու միջոց մը կը փնտռէր, զոր գտաւ անցեալ հինգշաբթի։ Երկրորդ բանախօսութեամբ մը պահանջեց Երեսփոխանութեան լուծումը։ Պ. Ֆլօքէ պատասխանելով, պախարակեց ինքինք հանրապետական յորջորջող զօրավարին հակահանրապետական երկդիմի ընթացքը։ Պուլանժէ բողոքեց, կ'երեւի Նախագահին խօսք մ'ընելով, որուն համար պաշտօնապէս պարսաւեցաւ Ատենապետէն, եւ առաւ քալեց՝ հրաժարական տալով։ Այս ամենայն Զօր. Պուլանժէի կողմէ կանխաւ պատրաստուած էր, ժողովրդեան աչքը միշտ իւր վրայ սեւեռած պահելու համար։ Պուլանժէ եւ համախոհք բան մը միայն հաշուի չէին դրած. — Ֆլօքէի սուրն։ Ուզեցին մենամարտով մը նոր փայլ մը շահիլ, եւ շահ չըրելէն զատ, դրամագլուխն ալ վրայ տալու կէտն հասած են։ Ուա՜յ փառացս անցաւորի։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ. — Երուսաղէմի անգլիական հիւպատոս Պ. Թէմփլ Մուռ կը գրէ.

«Քաղաքիս շրջականներն հողի արժէքը կը շարունակէ բարձրանալ, եւ լաւագոյն կտորներուն կը տրուի քառակուսի կարտային համար միջին հաշուով վեց շիլին, մինչ ոչ շատ տարիներ յառաջ մէկ շիլինով կրնային գնուիլ։ Հողերու արժէքին այս բարձրացում վերագրելի է հրէական գաղթականութեան, (կառավարական արգելից տնօրինութիւններէն յառաջ)։ կրօնային, կրթական եւ բարեգործական հաստատութեանց աճման, զորս կը հիմնեն Անգլիացիք, Ֆրանսացիք, Գերմանք եւ Ռուսք, եւ Երուսաղէմի գոց եւ վատառողջ քաղաքին պարիսպներէն դուրս ապրելու բաղձանքին։ Բայց Եւրոպացւոց հողատիրութիւնն երկու անպատեհութեանց ենթարկեալ կը գտնուի։ Տէրութեանց եւ Բ. Դրան միջեւ կնքեալ պայմանագրութեանց համաձայն, որովք օտարահպատակաց թոյլ կը տրուի անշարժ կալուածներ գնել ի Թուրքիա, այս տեսակ ստացուածոց վերաբերեալ ամեն խնդիրք եւ պահանջմունք ենթարկելի են միայն տեղական օսմանեան դատարանաց իրաւասութեան, եւ հիւպատոսական պաշտպանութիւն չի կրնար խնդրուիլ. երկրորդ, ամեն հողագործական եւ պարապ հողեր միրի կամ պետական հող են, եւ թէպէտ այն հողին տէրը, կամ լաւ եւս՝ գործածողը, կարող է սեփականութեան ամեն իրաւունք ի գործ դնել անոր վրայ, նոր կանոնադրութեամբ մը չի կրնար անոր վրայ շէնք կառուցանել առանց Բ. Դրան յատուկ արտօնութեան։ Որով հետեւ ամեն միրի հողեր ենթակայ են տասանորդաց վճարման, այս կանոն դրուած է որպէս զի ա՛յն հողերու տասնորդք որոց վրայ շէնք կառուցանել կ'ուզուի՝ կալուածական հաստատուրքի վերածուին։ Այս կանոնադրութեամբ նաեւ Կառավարութիւնն իրաւունք կ'ունենայ արգիլելու ո՛ւր է կալուածական ձեռնարկութիւն որուն նպատակաւոր աչքով չի նայիր»։

ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ ՆՈՐ ՕՐԻՆԱԳԻՐՔԸ. — Յուլիս 1/13ին ի Զուիցերիա սկսաւ գործադրութիւնը Քաղաքային այն առաջին Օրինագրքին որ հանդիսաւոր հաստատումը ծանուցինք անցեալ օր։ Օրինագրքին, յօրինեալ ի ձեռն Փրոֆ. Պօղիէչի, վեց մասի բաժնուած է, եւ 1,031 յօդուածներ կը պարունակէ։ Օտարազգեաց համար ուշագրաւ են այս Օրինագրոց կալուածատիրութեան վերաբերեալ յօդուածք, որովք օտարազգիներուն բացարձակապէս կ'արգիլուի հողատէր լինել ի Զուիցերիա։ Միայն Զուիցերիայի Վեհապետն արտօնեալ է կալուած պարգեւել օտարազգւոյ մը։ Իսկ ամեն Զուիցերիացւոյ արգիլուած է կալուած վաճառել կամ տալ օտարազգւոյ։ Ուրիշ տրամադրութեամբ մը կ'արգիլուի յոյժ ընդարձակ հողերու գումարումը մէկ ձեռքի մէջ։ Անտառաց, ջուրց եւ արօտավայրերու գործածումը կը թոյլատրուի ա՛յն կալուածատերց միայն որք կը բնակին իրենց արտին կամ ագարակին մէջ եւ իրենք կը բանեցնեն զայն։ Այս կերպիւ վարձակալութեան դրութիւնը բոլորովին անկարելի կը դառնայ։ Ընտանեաց վերաբերեալ օրէնքն եւս ուշագրաւ է։ Օրէնքը կը պահէ ընտանեաց նահապետական ձեւն, որ Զուիցերիացի ժողովրդեան բարուց մէջ պահուած է ցարդ։ Բայց ինչ ինչ պարագայից մէջ, նոր Օրինագիրքը կը հաստատէ անհատական անդամի մը անձնական պատասխանատուութիւնն։ Այս նորութիւն հարկաւոր դատուած է, որովհետեւ գործ գտնելու համար Կ. Պոլիս, Աղեքսանդրիա եւ ուրիշ քաղաքներ գացող շատ մը Զուիցերիացւոց ընտանիքները կը կործանէին, քանի որ, երկրին նահապետական սովորութեան համեմատ, ընտանեաց ամեն անդամք պարտաւոր են մասնակցիլ իրենցմէ միոյն կնքած պարտուց վճարման։ Քսանէ աւելի յօդուածներ նուիրուած են միջազգային անհատական իրաւանց վերաբերեալ խնդիրներու։

Նէ՚յէ Վէէծ կ'ըսէ թէ այս Օրինագիրք ժողովրդային բարուց օրէնսդրութեան մէջ կիրառութեան առաջին փորձն է։ Ըստ ռուս թերթին, այս Օրինագիրք գեղեցիկ գործ մ'է զոր Զուիցերիա կը պարտի Ռուսիոյ օժանդակութեան։ Ասոր հակառակ, այժմէն կը նախատեսուի թէ տրամադրութիւններէն ոմանք ի մօտոյ պիտի փոփոխուին. զի ո՛չ իսկ Զուիցերիացւոց ճաշակին կը յարմարին։ Օրինագրքին հեղինակ Փրոֆ. Պօղիէչ այս օրերս պատիւ ունեցաւ Ցարին ներկայանալու, որ շնորհաւորեց զնա՝ ի բարեյաջող վախճան ածելուն համար այս յոյժ դժուար գործ։ Որովհետեւ Զուիցերիան Օրինագիրքն համայն սլաւ ժողովրդոց համար կարեւոր տրամադրութիւններ կը պարունակէ, ռուսերէն թարգմանել զայն։

ՄԻԼԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԴԱՏԸ. — Տեյլի Նիւզի վիեննայի թղթակիցն հետեւեալ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններն կը հեռագրէ Միլան Թագաւորին Նաթալի Թագուհւոյն դէմ դատին վրայ.

«Թագաւորին ու Թագուհւոյն միջեւ պառաւթիւնը շատ հին է։ Թագուհին Ալեքսանդր Իշխանն աշխարհ բերելէն քիչ ետքն սկսաւ յարաբերութեանց այս ձգտում։ Ցետ մի քանի տարւոյ, Թագուհին սկսաւ խառնուիլ քաղաքական գործերու, չնորհ ցուցնելով այն մարդոց որոցմէ երես դարձուցած էր Թագաւորն, եւ յարաբերութիւններ տածելով Ռիստիչեան կուսակցութեան պատկանող նախորդ նախարարաց կիներուն հետ։ Ցայտնի իրողութիւն մ'է նաեւ թէ կը քաջալերէր ընդդիմադիր կուսակցութիւնն եւ մինչեւ իսկ Արմատականներն։ Այս բան Միլան Թագաւորին կասկածն արթնցուց, բայց վերջնական խզումն յառաջ բերաւ դէպք մը որ 1885ին տեղի ունեցաւ։ Փիրոթի պարտութենէն եւ կորստէն յետոյ, Միլան Թագաւոր Նիչէ շատ յուսահատ ոգւով նամակ մը գրեց Թագուհւոյն, ըսելով թէ գահէն հրաժարիլ կը խորհի։ Հեռագրեց նաեւ ի Պելկրատ առ Թագուհին թէ կ'ուզէ գահը թողուլ։ Թագուհին անմիջապէս հեռագրաւ պատասխանեց թէ կը հաւանի այդ մտադրութեան, եւ թէ ինք հարկաւոր միջոցները ձեռք պիտի առնու Խնամակալութիւն մը հաստատելու, իւր անչափահաս որդւոյն Թագաւորութեան համար։ Միլան Թագաւոր այս հեռագիր ընդունելէն ի վեր հաստատապէս համոզուած է թէ Նաթալի Թագուհին իւր տեղն անցնիլ կը փափաքի, եւ այս մաւին ո՛չ իսկ քաղաքավարութեան արտաքին ձեւերն յարգուեցան։ Կ'ըսուի թէ Թագուհին հեղինոյ տրամադրութիւն մ'ունի, եւ չէր զգուշանար սուր դիտողութիւններ ընելէ, որք առն եւ կնոջ միջեւ յարաբերութիւնները բարւոքելու չէին նպաստեր։ Սերպիական մեկնելէն յառաջ Թագուհին ընդունելութեան մը նախագահեց յունական Զատկին առթիւ, երբ սովորութիւն է որ Թագուհին համբուրէ արքունեաց հետ յարաբերութեան մէջ գտնուող Տիկինները։ Նաթալի Թագուհին այս անգամ զանց ըրաւ համբուրել օտար դեսպանաց միոյն կինն, (հելլենական դեսպանին կինն), եւ երբ Միլան Թագաւոր այս զանցառութեան վրայ ուշադրութիւն հրաւիրեց, Թագուհին չնորհալի ձեւով մը խոնարհութիւն ընելով, ըսաւ անխեղճ որ ամեն ոք լսեց. «Այդ հաճելի պարտաւորութիւնն ալ Ձեր Վեհափառութեան կը թողում»։ Հացկերոյթի մը մէջ անգամ մը Միլան Թագաւոր ըսեր է Աւստրիոյ զինուորական կցորդին կնոջ թէ ինք Փարիզի մէջ կրթուած է, եւ ասոր վրայ Նաթալի Թագուհին գիտեր է թէ «մեր հիւրերը քիչ մը դժուարութիւն պիտի քաշեն Թագաւորին այս խօսքին հաւատալու»։ Այսպիսի միջադէպեր սովոր տեղի կ'ունենային, եւ Թագաւորն ի վերջոյ բոլորովին մերժեց Թագուհւոյն երեսը տեսնել, զոր այժմ ա՛յնչափ բուռն ատելութեամբ մը կ'ատէ որ հաշտութեան խօսք չուզեր լսել»։

Լոնտոնի լրագրոյ մը Փեթերսպուրկի թղթակիցն իմացեր է «վաւերական աղբիւրէ» թէ Վիլհէլմ Բ. ընդհանուր զինաթափութեան կցութիւն պիտի առաջարկէ Զարին, նկատելով թէ Եւրոպայի ժողովուրդք կը հեծեն ծայրայեղ զինուորականութեան անտանելի լծոյն ներքեւ։

— Ֆրետերիկ Կայսեր ազատամտութիւնը ցուցնող շատ մը իրողութիւններ կը պատմեն գերման լրագիրք։ Հանգուցեալը կը սիրէր խօսակցիլ խմբագրաց հետ, զորս ալ եւ ալ առիթներով պատուած է։ Ցօժարութեամբ կը կարդար ընդդիմադիր կուսակցութեան լրագիրներն, եւ մանաւանդ Պերլինի արմատական [illegible] (ժողովրդային լրագիր) անուն թերթը։ Երբ պալատական պաշտօնեայ մը առաջարկեց կառավարական լրագիր մը առնուլ այդ «յեղափոխական թերթի» տեղ, գաղժառանց Ֆրետերիկ Իշխան սա չոր պատասխանը տուաւ. «Մի՛ դպչիք այդ թերթին, կառավարութեան ի՛նչ խորհին եւ ի՛նչ ըսեն ես ինքս քաջ գիտեմ. կ'ուզեմ միայն գիտնալ թէ ուրիշնե՛րն ի՛նչ կը խորհին եւ ի՛նչ կ'ըսեն»։

— Պերլինի մէջ այժմ 621 լրագիր կը հրատարակուին, [illegible] պաշտօնատեղի նախարարութեան, 54 պաշտօնական լրագիր կը հրատարակին։ Պերլինի քաղաքական լրագրութիւն այս տարի 70% հասած է, [illegible] չարաթաթերթ, Պերլին, [illegible] «[illegible]», կը հրատարակէ 165 հատ [illegible] վաճառականութեան, գիտութեան եւ գեղարուեստի վրայ, որոցմէ չատեր չարաթաթերթ։ Բայց [illegible] լրագիր, յորս կը պարունակին մանաւոր արհեստից վերաբերեալ թերթեր, ուրիշ ամեն տեսակ թերթերէն աւելի են։ (217 հատ)։ Սակ կրօնային եւ եկեղեցական լրագրաց ցուցակն համեմատապէս փոքր է, (50 հատ)։ Լուտերական չարաթաթերթ մը [illegible] այս իրողութեան վրայ, կը հարցնէ. «Ինչո՞ւ համար մեր մէջ այսչափ սակաւաթիւ են քրիստոնէական պարբերականք»։ Բայց բովանդակ Գերմանիոյ մէջ հրատարակեալ եկեղեցական եւ կրօնական թերթերու թիւն յոյժ մեծ է, թէպէտ այս տեսակ գրականութեան մասին ամենէն առատ են Անգլիա եւ Միացեալ Նահանգները։

— Լոնտոնի Լորտ Քաղաքապետն, որ ծննդեամբ Պելժ է, ի մօտոյ պիտի այցելէ իւր ծննդավայրն, Պելժիոյ Թէրմոնտ քաղաքն, ուր մեծ պատրաստութիւնք կը կատարուին արժանապէս ընդունելու համար զինք։

— Ֆրանսայի Իէռ կղզւոյն մէջ թունաւոր գինի վաճառող անձին գործն (որոյ վրայ մանրամասն եւ հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւնք տրուեցան Արեւելքի մէջ) եղեռնադատ ատեանին յանձնուեցաւ։ Քննութիւնք եօթն ամիս յառաջ սկսած էին։ Տասն եւ մէկ դիակներ հանուեցան գերեզմանէ, եւ գինիներուն եւ ստամոքսներուն պարունակութեան քննութիւնը շատ դժուար եղան եւ երկար տեւեցին։ Ընդ ամենայն 450 անձինք աւելի կամ նուազ վնասուած են այս թունաւոր գինին խմելով։ Կառավարութիւնն որ դատ բացած է, 70 վկաներ կը բերէ դատարանին առջեւ։

— Ի՞նչ եղաւ Պ. Սթէնլի, ո՛չ ոք գիտէ։ Հետզհետէ կը հաստատուի այն կասկած թէ Կոնտոն փաշային վճռակից եղած է Կորտոն փաշայէն ո՛չ նուազ յանդուգն այդ Անգլիացին։ Զէպէհր փաշան, երեւելի Սուտանցին, «գերեաց Թագաւորն», ըսեր է անգլիացի թղթակիցներու թէ Պահր էլ Ղազէլ հասած սպիտակ փաշան Էմին փաշան պէտք է լինի. որովհետեւ յառաջագոյն Էմին փաշա՛ իմացուցած էր Զէպէհր փաշայի սուրհանդակներուն թէ, եթէ Մէհտիականք զինք չատ նեղեն, ինք պիտի ջանայ ապաստանիլ ի Պահր էլ Ղազէլ, ուր զինք քաջ կը ճանչնեն, եւ տեղայի ժողովուրդն ալ հակառակ է Մէհտիին։ Ասոնք աղէկ. բայց Պ. Սթէնլի՞ն։

ԱՅՍ ԱՌՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Պելկրատ, 8 յուլիս. Նաթալի Թագուհին հեռագրած լինելով Տ. Թէոդոս Մետրապոլտին թէ ամուսնալուծման խօսք չուզեր լսել, եւ այս տեսակ պահանջում մը պաշտօնապէս չէ հաղորդուած իրեն, Մետրապոլիտը պատասխանեց.

«Գեր. Եպիսկոպոսն Նիչի ձեզ պիտի մատուցանէ ձեր երկին հեռագրոյն պատասխանը»։ Մետրապոլիտ ԹԷՈԴՈՍ

Թագուհին անմիջապէս պատասխանեց.

«Կ'իմացնեմ ձեզ թէ Նիչի Եպիսկոպոսը չպիտի ընդունիմ մինչեւ որ չգիտնամ թէ ամուսնալուծման պահանջումն ո՛ր եկեղեցական իշխանութեան մատուցուած է։ Բռնութեան յանձնուիլ չուզելով, լսել չեմ վախնար, եւ զայտի բան չեմ ընդունիր։ Մի՛ մոռնաք թէ ձեր սարքին մէջ հեռի չէ մեր գլխացոյն դատաւորին առջեւ ելնելու ժամն, եւ նոր մեղք մը մի՛ բեռնաւորէք ձեր խղճին վրայ»։ ՆԱԹԱԼԻ

Թագուհւոյն Մետրապոլիտին

«Ամուսնալուծման պահանջումը մատուցուեցաւ Սինոդին, անկախ իշխանութիւն սերպական ինքնօրէն եկեղեցւոյ»։ ԹԷՈԴՈՍ

Թագուհին Թագաւորին

«Որովհետեւ Ս. Սինոդը ձեռնհաս չէ ամուսնալուծական խնդիրներով զբաղելու, եւ որովհետեւ այս կերպ դատավարութիւն մը հակառակ է երկրին ամեն օրինաց, բողոքել կը բողոքեմ այս անիրաւութեան եւ այս ապօրինութեան դէմ»։ ՆԱԹԱԼԻ

Աւասիկ Թագուհւոյն եւ սերպ նախարարապետ Պ. Քրիսթիչի միջեւ փոխանակեալ հեռագիրք.

—)(63)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՎԱՐԺԱՊԵՏԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԲԱՐՔԵՐ

— Շատ լաւ, պատասխանեց մէկէն Գարեգին հեզնոտ ձեւով մը, կը պնդէք կոր թէ վտանգ չկայ, այնպէս չէ՞, Գալուստ աղա. կը հաւատամ, թէպէտ իբր գործի մարդ կ'ըսեմ թէ շատ կասկածելի խօսքեր ըրիք ինծի. բայց ի՛նչ որ է. կը խոստանամ ձեզի պաշտօն մը գտնելու աշխատիլ, բոլոր բարեկամներուս պիտի դիմեմ. անշուշտ հարկ եղած վկայականն ունիք Արամէն ձեր հաւատարիմ ծառայութեան համար. անհրաժեշտ է, գիտէք. առանց անոր, մանաւանդ քէշիէի մը համար, բեռնակիր անգամ չեն ընդունիր...

Այս խօսքերուն բարեմիտ Գալուստ աղային դէմքն այլակերպեցաւ, եւ վայրկեան մը շուարեալ լուռ մնալէն յետոյ, «վկայական չունիմ, չը պիտի ունենամ» պատասխանեց այնպիսի եղկելի ու խոնարհ ձայնով մը յորում Գարեգին բան մը նշմարել կարծեց. «Բայց ինչո՞ւ» հարցուց անձկալից, եւ այն ատեն նախկին արկղակալն եւս քան զեւս վրդովեալ թոթվեց իւր ուսերն առանց պատասխանելու. Թախանձեց Գարեգին, եւ ըստ նորա մօտ երթալով ու բռնելով ձեռքէն. «Գալուստ աղա, այս ամենուն տակ բան մը կայ, չէք ուզեր կոր յայտնել ինծի, ես ալ ձեզի չեմ ստիպեր. միայն իբր նախկին պաշտօնակցի մը՝ որուն հետ այնքան համակրութեամբ կապուած էի՝ կը հարցնեմ. Այս վայրկենիս նոյն իսկ Արամ կրնայ ինծմէ հազար ոսկի ուզել, կրնա՞ք խղճով հանդարտ ըսել ինծի՝ Տուր, մի՛ վախնար»...

Վճռական եղաւ Գարեգինի խօսքերուն ազդեցութիւնը Գալուստ աղային վրայ, որ վայրկեան մը լուռ մնալով՝ յարեց հազիւ լսելի ձայնիւ մը, աչերը գետին խոնարհած. «Մի՛ տաք, Գարեգին էֆէնտի... մի՛ տաք... բայց ինծմէ ուրիշ բան մի՛ հարցնէք...»

— Շատ աղէկ, Գալուստ աղա, շնորհակալ եմ ձենէ որ կ'զգուշացնէք զիս. դուք չը պահանջած, պատուոյս վրայ ես խօսք կուտամ ձեզի որ ձենէ բան մը լսած չը պիտի ըլլամ. ուրիշ բան ալ չը պիտի հարցնեմ ձեզի որովհետեւ իրաւունք չունիմ հարցնելու. բայց... Գալուստ աղա, բան մը կայ որ գիտնալ պիտի ուզեմ. «վկայական չունիմ, չը պիտի ունենամ» ըսիք. կ'ուզեմ հասկնալ թէ ինչո՛ւ. խոստացայ ձեզի պաշտօն մը գտնել, բայց ըսեմ, նոյն իսկ պիտի քաշուիմ ես զձեզ առաջարկելու ո եւ է բարեկամի մը, վկայական չունենալնուդ համար. ամեն գործի մարդ նշանակութիւն մը պիտի տայ այդ բանին... գիտէք իմ անձիս չափ վստահ եմ ձեզի... բայց կրնա՞ք ուրիշներն իրենց մտածումէն արգիլել. ըստ իս, պաշտօն մը գտնելու խնդրէն առաջ, պատուոյ կէտ մը կայ այս բանիս մէջ...

— Բայց, Գարեգին էֆէնտի, այս անգամ կասկածը ձենէ՛ է. ուրիշներն այսպէս կը մտածեն ըսելով ձեր մտածումը կը յայտնէք կոր...

— Ձեր օգտին համար կը խօսիմ կոր, Գալուստ աղա, ես կը ճանչնամ զձեզ, ըսաւ ուժգին Գարեգին, եւ եթէ կ'ուզէք որ ապացուցանեմ թէ մեծ վստահութիւն ունիմ ձեր վրայ, կ'ըսեմ ձեզ, ձեզի յարմար պաշտօն չունիմ, բայց դրամարկղս այսօրուընէ ձեզի կը յանձնեմ. հոգ չէ, կրնամ փոխել քէշիէս, ուրիշ պաշտօն մը կուտամ իրեն։

Գալուստ աղան իւր խոնարհած աչերը Գարեգինի վրայ բարձրացուց, վայրկեան մը դիտեց զինք եւ արտասուալից պատասխանեց.

— Ա՛խ, ներէ, եթէ աւելի շուտ չը յայտնեցի գաղտնիքս, ներէ, Գարեգին էֆէնտի, վերջապէս գաղտնապահութիւնը պարտքս էր, բայց...

— Սակայն չեմ ուզեր որ անգաղտնապահ գտնուիք, ամենէն առաջ ես կ'ըլլամ դժգոհն, ըսեմ ձեզի։

— Այսպիսի վիճակի մը մէջ գտնուած ատենս, յորում ամեն կասկած կրնայ ծանրանալ վրաս, երբ ձեզի պէս ազնիւ մէկը վեհանձնաբար քէշիէի պաշտօն կ'առաջարկէ ինծ, կը վստահի ինծի, ի՛նչպէս ես իրեն չը վստահիմ գաղտնիք մը յայտնելու... շատ անակնկալ բաներ պիտի լսէք, Գարեգին էֆէնտի, շա՛տ անակնկալ, ա՛ն մեր նախկին Յակոբ էֆէնտիին վրայ, իւր տղուն վրայ. պիտի իմանաք թէ ի՛նչ վիճակի մէջ են...

Նահապետեանց նախկին պաշտօնեայն տոքի ելաւ վրդովեալ, գնաց դուռը զննել թէ ամրապէս փակուա՞ծ է, եւ յետոյ մեղմաքայլ Գարեգինի մօտենալով զսպեալ ձայնով մը պատմեց ամեն բան։

Տասն եւ եօթն տարի Յակոբ էֆէնտիին քով հաւատարմաբար ծառայելէն յետոյ, իւր տէրը զինքը որդւոյն, Արամի դրամատան արկղակալը կարգած էր. եօ՛թն տարի էր. Գալուստ աղան դրամատան բեռնակիրն արթնցնելու չափ կանուխ կուգար առաւօտները փակուիլ իւր վանդակին մէջ, եւ երեկոյին հարկ կ'ըլլար որ դարձեալ այդ բեռնակիրն արտաքսէր զինք, այնքան ուշ կը մեկնէր. բաւական ժամանակ գործերն յաջող գացած էին եւ ինք երբ ամիսն անգամ մը Յակոբ էֆէնտիին կը ներկայանար գործոց վիճակին վրայ տեղեկութիւններ տալու, միշտ «ճակատը բաց» կը խօսէր, եւ «պապա մարդն» ալ իւր կողմանէ իւր վստահութիւնը կը յայտնէր իրեն ու կ'ըսէր. «Եթէ, Գալուստ աղա, դուն եղած չըլլայիր, ես աս գործը չէի բանար. գործին մէջ խելքը գլուխը մարդ մը կայ նէ ա՛ն ալ դուն ես» կը լսէր Գալուստ աղան այս խօսքերը, գովեստ կը համարէր վայնս եւ կը հըրճուէր ինքնին։ Բայց օր մը զգաց յանկարծ թէ այդ խօսքերը գովեստ մ'ըլլալէ առաջ պատասխանատուութիւն մը կ'ենթադրէին իրեն համար. առաւօտ մ'եկած էր Արամ, եւ չորս տարիէ ի վեր ամենայն հաւատարմութեամբ ծառայող, փորձեալ դրագիրը, Գառնիկը, պաշտօնէն հանած էր եւ տեղը ուրիշ մը դրած. «Ի՞նչ գիտնար» Գալուստ աղան, շատ դայթակղալից բաներ կը պատմէին այդ դրագրի յանկարծական փոփոխման մասին. կ'ըսէին թէ նոր դրագիրը շատ գեղեցիկ քոյր մ'ունէր որոյ աչերուն սիրոյն համար եղբօրը պաշտօն տուած էր Արամ իւր դրամատան մէջ. բայց իրեն, Գալուստ աղային համար, սրտամտեցուցիչ կէտն այն էր որ այդ նոր դրագիրը բնաւ կարող մէկը չէր, որոյ վրայ մեծ վստահութիւն ունէր սակայն Արամ, դատելով զինք իւր փայլուն խօսքերէն երկար գլխարկէն ու չէ+ դաւաղանէն. կ'ըսէին նաեւ թէ աչքը Զարուհիին տնկած էր, եւ Զարուհին... գէշ աչքով չէր նայեր անոր։ Ինք, Գալուստ աղան, բնաւ վստահութիւն չունէր այդ կէ-պէկին վրայ, եւ իւր երկիւղն աւա՛ղ իրականացաւ օր մը. արժէթղթերը մեծ անկում մ'ունեցեր էին յանկարծ, եւ միւսիւ Զաքըրը, — այս էր դրագրին անունը — աւանդատուներուն տուած աւանդին հաշիւը ժամանակին չը կրնալով հանել, կամ սխալ հանելով, ճիշդ ութ հարիւր ոսկւոյ վնաս մը հասուցած էր. այս չէր ամենը. նա պատճառ էր եղած որ Արամ վաճառականական գործողութեանց ձեռնարկէ եւ ոչ միայն արժէթղթէ զատ կալուած եւ այլ արժէքաւոր նիւթեր իբր աւանդ ընդունի, այլ նոյն իսկ առանց «տէրօ»ի փոխատուութիւն ընէ. ափիոնի գործ ըրին բրած, քանի գնած էին այնքան գներն ինկած էին. ի զուր «սթօք»ը աժանցնելու դաւանակ ունեցած էին. մեծ վնաս մը կրեր էին այս գործողութենէն, մինչ միւս կողմանէ քանի մը սնանկացող վաճառականական տուներ իւրեանց պարտուց հազիւ հարիւրին քանը կրցեր էին հատուցանել իրենց, եւ ճիշդ այս միջոցին էր ահա որ Քօնսօլիտէն քառասուն եւ վեցէն երեսուն եւ վեցի կ'իջնար, Շըմէն տը Ֆէրին հարիւր տասն եւ չորսէն քսան երկուքի, «հասպա Պօն տը Թուէզօ՛ռը, Թըրամվէ՛յը»։ Հարուածը մեծ էր եղած. դրամատունը նախանձելի դրից մէջ չէր բնաւ, եւ ահա Զարուհին Թորոս պէյին նշանելու խնդիր ելաւ. Թորոս պէյ տասն հազար ուզած եւ չորս հազարի զիջած էր, բայց ամուսնութիւնն յետաձգելով դէթ դրամօժտին կէսը կանխիկ ուզած էր խօսնայրը. զայրացած էր Յակոբ էֆէնտին, «կուտ մը չեմ տար չը նշանուած» գոչած էր, մինչ պէյը կ'ըսէր թէ եթէ իւր պայմանը մերժէին, այլ եւս նշանտուութեան խնդիրը վերջացած էր իրեն համար։

Բայց Զարուհիի մայրը կը պնդէր որ դրամօժիտը տրուի վասն զի կը վախնար որ Զաքըրին հետ փախչի. կարծրասիրտ էր Յակոբ էֆէնտին, իւր աղջկան խօսքերը չէին խանդաղատեցներ զինք, բայց այնպէս չէր Արամի համար, որ առարկելով թէ պէյը ծէնթլմէն էր եւ ներելի չէր բնաւ իրմէ կասկածիլ, հօրմէն ինչպէս նոյն իսկ Զարուհիէն գաղտնի ըլլալու պայմանաւ համրած էր նմա երկու հազար ոսկի եւ պէյն առ երեսս իւր դրամօժտի յաւակնութենէն հրաժարելով՝ խօսք-կապը տեղի ունեցած էր առանց աղմուկի։ Սակայն փորձառու Յակոբ էֆէնտիին նախազգացումներն անտեղի չէին, որովհետեւ Արամ այդ գումարն հատուցանելէ երեք ամիս յետոյ երբ յիշեցուցեր էր պէյին հարսանեաց օրերու մերձեցումը, պէյը պարզապէս լռած էր նորա խօսքն եւ պատասխանած թէ հարսանիքէն առաջ հաշիւ մ'ունէին կարգադրելիք իրենց մէջ։

ՏԻԳՐԱՆ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ

(Շարունակելի)

Թագուհին առ Պ. Քրիսթիչ

«Թագաւորն ինձ կ՚իմացնէ թէ ամուսնալուծութեան պահանջում մը ներկայած է մեր Սինոդին: Հաճեցէք ըսել ինձ թէ նախարարաց խորհուրդը տեղեկութիւն ունի՞ գործէն»։ ՆԱԹԱԼԻ

Պատասխան Նախարարապետին

«Պատիւ ունիմ իմացնել Ձեր Վեհափառութեան թէ Թագաւորը՝ մեր Օգոստափառ Տէր՝ հաճեցաւ Նախարարաց Խորհրդին հաղորդել այն ձեռնարկ զոր հարկ համարած է ընել»։ ՔՐԻՍԹԻՉ

Թագուհին առ Նախարարապետն

«Նախարարաց Խորհուրդը գիտէ՞ թէ Փրոթիչ տասն օրէ ի վեր հոս (ի Վիսպատըն) է՝ աչքս փակցնելու և այօրէն պարտաւորագիր մը ստորագրել տալու համար ինձ։ Կ՚ըսէ թէ իր ձեռքը Քրիսթիչի, Միյաթովիչի և Պրէյի (Նախարարաց) ստորագրութեամբ պաշտօնագիր մը կայ, որով իրեն լիազօր իշխանութիւն տրուած է՝ իմ զաւակս տանելու համար»։ ՆԱԹԱԼԻ

Պատասխան Պ. Քրիսթիչի

«Պատիւ ունիմ իմացնել Ձեր Վեհափառութեան թէ Թագաւորը, նախարարաց խորհրդին իմացնելով, պաշտօն տուած է Փրոթիչ զօրավարին Պելկրատ բերելու Բարձրաբաստիկ Գահաժառանգ Իշխանն եւ առ այս լիազօր իշխանութիւնք տրուած են զօրավարին՝ յանուն Կառավարութեան՝ Նախարարապետին կողմէ, որ ստորագրութիւնը վաւերացեալ է Նախարարութենէն»։ ՔՐԻՍԹԻՉ

—Պելկրատ, 11 յուլիս. Սերպ կառավարութիւնը խնդրեց Վիսպատընի գերմանական իշխանութեանց աջակցութիւնը Փրոթիչ զօրավարին պաշտօնին կատարման համար, որ գահաժառանգ իշխանն ի Պելկրատ պիտի բերէ։ Գերմանական իշխանութիւնք խոստացան աջակցիլ. Նաթալի Թագուհին, որ չուզեր զատուիլ իր զաւկէն, իր մօրաքրոջ՝ Մուրուսի իշխանուհւոյն միջոցաւ Ֆրանքֆորթի ռուս հիւպատոսին պաշտպանութիւնը խնդրեր է։

—Պելկրատ, 11 յուլիս. Նիշի Դեմետրիոս եպիսկոպոսը Սինոդին պիտի ներկայացնէ տեղեկագիր մը ի Վիսպատըն իր կատարած ամուլ պաշտօնին վրայ։ Սինոդն հաւանօրէն անձ մը պիտի նշանակէ՝ ամուսնալուծման դատին մէջ Թագուհւոյն ներկայացուցիչ լինելու. այսպիսի ներկայացուցիչ մը պիտի ընտրուի հաւանութեամբ կամ առանց հաւանութեան Թագուհւոյն։ Ըստ սերպական օրինաց, երբ ամուսնալուծման խնդրագիր մը մատուցուի Սինոդին, հակառակ կողմը 15 օր միջոց ունի իր առարկութիւնները ներկայացնելու։ Այս պայմանաժամէ ետքն, եթէ վկաներ կանչել հարկ չհամարուի, Սինոդն անմիջապէս կ՚իմացնէ իր որոշում։ Ցյնժամ 15 օրուան նոր պայմանաժամ մը կը տրուի դատապարտեալ կողմին՝ վերաքննութիւն պահանջելու։

—Վիսպատըն, 12 յուլիս. Մուրուսի Իշխանուհին, Նաթալի Թագուհւոյն մօրաքոյրը, Պերլինէ և Ֆրանքֆորթէ վերադարձաւ, առանց յաջողելու Թագուհւոյն համար պաշտպանութիւն ստանալ գերման կառավարութենէն կամ Ռուսիոյ հիւպատոսէն, որ յոյժ զգուշաւոր ընթացք մը կը բռնէ, ըսելով թէ Նաթալի Թագուհին իւր ամուսնութեամբ կորուսած է ռուսական հպատակութիւնը։ Գերման Կառավարութիւնն ալ իմացուց Թագուհւոյն թէ Պելկրատէ եկած պահանջման համեմատ՝ գերման իշխանութիւնք պիտի աջակցին Փրոթիչ զօրավարին, յարգելով այն իրաւունքները զորս գերմանական օրէնքը կու տայ հայրական իշխանութեան։ Նաթալի Թագուհին կը մերժէ, եւ գործն առկախ կը մնայ։ Զօր. Փրոթիչ ըսել տուաւ Թագուհւոյն թէ բռնի չպիտի փախցնէ Գահաժառանգը։ Բայց գիւղն ուր կը բնակի Իշխանն՝ հսկողութեան ներքեւ է, սերպ Կառավարութիւնը խնդրած լինելով Պերլինի Կառավարութենէն որ Իշխանին և մօր գաղտնապէս մեկնելուն թոյլ չտրուի։

—Հնդկաստանէ կը ծանուցուի թէ հրնտախտէն շաբաթը մինչեւ 600 անձինք կը մեռնին ի Պոմպայ և ի շրջակայս։

—Ֆրետերիկ կայսեր հիւանդութեան վրայ գերման բժշկաց ընդարձակ տեղեկագիրն հրատարակեցաւ, որ ջախջախիչ է Տքթ. Մաքէնզի դէմ, զոր գերման բժիշկները պարզապէս կ՚ամբաստանեն՝ իւր ապիկարութեամբ և անհոգութեամբ Ֆրետերիկ Կայսեր մահը փութացնելուն համար։

ԱՐԱՄԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Արամեան երկսեռ վարժարանիս տարեկան գրաւոր քննութիւնք տեղի պիտի ունենան Գշ. 28 յուլիս, և պիտի տեւեն ց2 յուլիս, շաբաթ։ Իսկ բերանացի քննութիւնք պիտի կատարուին ըստ հետեւեալ կարգացուցի.

Բշ. 4 յուլիս	.	Պատմութիւն և Աշխարհագր.
Գշ. 5	»	. Գաղիերէն և Իրագիտութիւն
Դշ. 6	»	. Հայերէն
Եշ. 7	»	. Բարոյախօսու. Եկեղց. և Սրբ. Պատմութիւնք
Ուր. 8	»	. Բնական գիտ. Տաճկ. և Թըւաբանութիւն
Բշ. 11	»	. Ուսողութիւն և Մարմնամարզ
Գշ. 12	»	. Անգղ. և իմաստասիրական ուսմունք.

Քննութիւնք պիտի սկսին առաւօտեան ժամը 1ին, ըստ Թրքաց, և պիտի վերջանան 9 1/2ին, միջօրէին 1 1/2 ժամ դադար տալով. Գծագրութիւնք, Գեղագրութիւնք և Ձեռագործք միշտ ի տես։ Քննութիւնք պիտի ըլլան կէս օրէ առաջ աղջկանց կողմը, և կէս օրէ յետոյ մանչոց կողմը։

Կը խնդրուի ուսումնասէր հասարակութենէն և Պատ. դասատուներէն ներկայ Ազդս իբր հրաւիրագիր նկատելով, հաճիլ ներկայ գտնուիլ ի վարժարան և քաջալերել զուսանողս։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Տնօրէն
ՄԻՆԱՍ Գ. ԾԱԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երուսաղեմայ Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Խորհրդական Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի հետ։

Մշոյ գաւառական Վարչութեան կողմէ ի Պատրիարքարան հասած գիր մը վիճակին առաջնորդական ընտրելի առաջարկած է Գեր. Խորէն Նար-Պէյ, Գեր. Մելքիսեդեկ Մուրատեան և Գեր. Վահրամ Մանկունի Սրբազանները։

Խառն Ժողովն իւր վերջին նստին մէջ կարդալով այդ գիր, Կրօնական Ժողովոյ յանձներ է Մշոյ վիճակին համար առաջնորդական ընտրելեաց ցանկի մը պատրաստութիւնն։

Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարքն երէկ Պէօյիւքտէրէ երթալով, մի քանի այցելութիւններ տուաւ ազգային երեւելեաց ոմանց և գիշերն մնաց Փանոսեան Գէորգ էֆէնտիի տունը։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՔ

Երէկ Խասգիւղի մէջ կատարուեցան համեմատականի մնացած ընտրութիւնք, և Ազգ. Երեսփոխան ընտրուեցան Վսեմ. Աբիկ էֆէնտի Ունճեան և Յովակիմ էֆէնտի Յովակիմեան։

Սամաթիոյ մէջ ալ երէկ ընտրութիւնք կատարուելով, երեսփոխան ընտրեցան,

Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան
Միհրան էֆ. Սեթեան
Բիւզանդ էֆ. Քէչեան
Պարգև էֆ. Փափազեան
Վռամշապուհ էֆ. Մանուկեան

Մնացեալ երեք ընտրելիք համեմատականի մնացին։

Ամեն անոնք որք ժամանակեցան երէկ Հայկական Կրթարանի հաստատման ԺԲ տարեդարձի հանդիսին, զբօսալի և հաճոյական օր մ՚անցուցին։ Առաւօտուն, Շիրքէթի 21 թիւ շոգենաւը՝ դրօշակներով ու դափնիներով զարդարուած՝ կամուրջէն ելնելով Վօսփորի գլխաւոր Նաւամատոյցներն հանդիպեցաւ եւ չորս հարիւր չափ երկսեռ հանդիսականներ փոխադրեց ի Եէնի Մահալլէ։ Պ. Վէյվէի երաժշտաց խումբն ընտիր կտորներ կը նուագէր շոգենաւուն մէջ։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցէն հանդիսականք գնացին Թահիր Աղայի հովասուն այգին, ուր պահ մը հանգիստ առնլէ յետոյ, բազմեցան ի սեղան։ Առաջին սեղանին նախագահեց Արժ. Յակոբ Ծ. վարդապետ Աչտր որ նախ եւ առաջ բաժակ առաջարկեց Վեհ. Սուլթանին կենաց. այս բաժակ կրկնուեցաւ եռանդագին ծափահարութեամբք, որոյ միջանկ նուագածուաց խումբն սկսաւ նուագել Համիտիյէ քայլերգըն որում յոտնկայս ունկնդրեցին բոլոր ներկայք։ Ապա հետզհետէ զանազան բաժակներ առաջարկուեցան և հակիրճ բանախօսութիւններ եղան։ Թէ՛ առաջին և թէ՛ երկրորդ սեղանին վրայ, յորս բազմեցան երեք հարիւրէ աւելի երկսեռ ազգայինք, մեծ կանոնաւորութիւն կը տիրէր և սպասարկութիւնք կը լինէին յոյժ գոհացուցիչ կերպիւ։

Ներկայ օտարազգեաց մէջ կը նշմարուէին Պէօյիւքտէրէի Թաղապետութեան Նախագահ Ճէմալ պէյ, մի քանի պաշտօնատարներով, և Սև ծովու Նեղուցի հրամանատարի փոխանորդը։

Թէ՛ ճաշի միջոցին և թէ՛ ճաշէն յետոյ մինչեւ իրիկուն նուագածուաց խումբն ընդմիջաբար նուագեց այլ և այլ եղանակներ որք մեծ ուրախութիւն առաջ կը բերէին։ Վարժարանին տնօրէն Յ. Գուրգէն էֆէնտի և Աւետիս էֆէնտի Սուրէնեան ատենաբանութիւններ ըրին որք ծափահարութեամբք ընդունուեցան։ Ժամ 10 1/2ին, հանդիսականք խմբովին վերադարձան Եէնի-Մահալլէի նաւամատոյցն ուր խուռն բազմութիւն համախմբուած էր։ Շոգենաւու մեկնման պահուն ծովեզրէն հրթիռներ արձակուեցան և դրօշներ պարզուեցան. նոյն համակրալից ցոյցերը կրկնուեցան նաեւ բոլոր նաւամատոյցներուն առջեւ։ Թարապիոյ բացերը շոգենաւուն հանդիպեցաւ Շիրքէթի թիւ 12 շոգենաւուն որ Իտալացւոց Աղքատախնամ ընկերութեան 25րդ տարեդարձին առթիւ վարձուած էր մայրաքաղաքիս իտալական գաղթականութեան կողմէ եւ Պէյքօզէն կը վերադառնար։ Երկու շոգենաւուց մէջէն նուագածութիւնք կը լինէին եւ թաշկինակներ ու դրօշակներ կը ծածանէին ի նշան եղբայրական ողջունի։ Այս համակրանաց ցոյցն յոյժ քաղցր տպաւորութիւն մը առաջ բերաւ իտալացի եւ հայ հանդիսականաց վրայ փոխադարձաբար։

Գուրուչէշմէի առջեւ շոգենաւը կանգ առաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ծովեզերեայ ապարանքին հանդէպ եւ Կարգադիր Մասնախմբի անդամներէն կազմեալ պատգամաւորութիւն մը մակոյկով ցամաք ելնելով, Հայկական Կրթարանի տեսչութեան կողմէ պատրաստեալ ուղերձ մը տարաւ. Բարձր. Քեամիլ փաշա բացակայ լինելով այդ պահուն, իւր թիկնապահաց մին առաւ ուղերձն եւ խոստացաւ Ն. Բարձրութեան մատուցանել զայն։

Ապա, շոգենաւուն իւր ճանբան շարունակելով հանդիպեցաւ յՕրթագիւղ և անտի վերադարձաւ ի Կամուրջ։

Հայկական Կրթարանի հիմնադիր տնօրէնն ու Կարգադիր Մասնախումբն երէկի հանդիսին բարեկարգութեան եւ չքնաղութեան համար ջանք չէին խնայած ըստ և ընդունեցին ջերմ շնորհակալութիւններ բոլոր ներկայից կողմէ որք սպասաւորուեցան ամենայն մեծարանօք։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Երզնկայի գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Սեբաստիոյ Նախորդ մէքթուպճի Ահմէտ Շեվքը էֆէնտի։

Տէպրէի (Մանաստըր) կառավարիչ անուանեցաւ Կրէտէի զօրաբաժնին Նախորդ հրամանատար Ֆերիգ Էտհէմ փաշա։

Պետական Խորհրդոյ վիճակագրութեան սենեկին տնօրէն անուանուեցաւ Նոյն խորհրդոյ առաջին աստիճանի օգնական անդամ Ահմէտ Նէճիպ պէյ որում այս առթիւ Սանիյէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ։

Սանիյէ Միւթէմայիզ աստիճան տրուեցաւ վաճառական Ապտուլլահ Գուտսի էֆէնտիի որ Ատանայի սովելոց արմտիք հայթայթած է կանոնաւոր կերպիւ։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Հանրային պարտուց վարչութեան Թողեալ հասութից հաշուակալութեան օգնականներէն Ահմէտ Միտհատ էֆէնտիի, Միլքիյէի Նախնական վարժարանի տնօրէն Շիւքրի էֆէնտիի. Ներքին գործոց Նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Մուսթաֆա Ֆազըլ էֆէնտիի որ սովելոց կայս. յանձնաժողովոյ քարտուղարութեան պաշտօնը վարած է, վաճառական Համբարձում էֆէնտիի որ Էնկիւրիի սովելոց արմտիք հայթայթած է, Պոլսոյ վաճառականներէն Թէլլի օղլու Սիմէոն էֆէնտիի որ մարդասիրաբար յետաձգած է սովելոց հայթայթած արմտիքներու արժէքին գանձումը, Կեսարիոյ վաճառականներէն Թէլլիօղլու Թատոսի էֆէնտիի, Պրուսայի Նահանգին Նոտար Իսմայիլ Քեմալ պէյի, Գոզվայի իտարէի ժողովոյ առաջին քարտուղար Ֆերիտ պէյի և Համիտ (Գօնեա) գաւառին իտարէի ժողովոյ նախորդ անդամ Սպարթալը Հաճի Թոտորի էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ Մալիյէի ընդհանուր հաշուակալութեան քարտուղարներէն Մուզաֆֆեր պէյի որ սովելոց կայս. յանձնաժողովոյ հաշուական գործողութիւնները կատարած է, Մալիյէի արկղակալներէն Թահսին էֆէնտիի որ նոյն յանձնաժողովոյ արկղակալի պաշտօնը կատարած է, Գօնեայի վերաքննիչ ատենի անդամ Ալի պէյի, Նահանգին հաշուակալութեան դիւանի քարտուղարներէն Րիզա պէյի և հեռագրատան ու թղթատարատան արտաքին հաղորդակցութեանց պաշտօնեայ Իպրահիմ պէյի, Նէվշէհիրի վաճառականներէն Քոստաքի էֆէնտիի, Այտընի Նահանգին Սէրայքէօյ գաւառակին գայմագամ Նաիմ պէյի և Անթալեայի Մալսուսէի վարչութեան գործակալ Ապտի էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. Բ. զօրաբաժնին հրամանատար Ֆերիգ Րիզա փաշայի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Թաշ Գըշլա զօրանոցին գնդապետ Թէվֆիգ պէյի և Ֆերիգ Հիւսէյին Կըյասի փաշայի որ այժմ Ադրիանուպոլիս կը գտնուի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Երէկ գիշեր կայս. պալատան մէջ չքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ գերմանական դեսպանատան գործակատար Տր. Պիւշի, որ վաղը կը մեկնի մայրաքաղաքէս։ Սեղանին ներկայ գտնուեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարն, միւս Նախարարք, պալատական բարձրաստիճան պաշտօնեայք և գերմանական դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Թէսթա։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Յայտնի է թէ ֆրանսական կառավարութիւնը 400,000 ֆրանքի գումար մը յատկացուց վերջերս Թագսիմի ֆրանսական հիւանդանոցին վերաշինութեան համար։ Արդ, Վեհ. Սուլթանն՝ իւր ծանուցեալ վեհանձնութեամբ՝ բարեհաճած է ընդարձակ գետին մը շնորհել ֆրանսական գաղթականութեան, իւր հիւանդանոցի կառուցման համար։

ՍԻՊԱԼԹ ԷՖԷՆՏԻ

Թ. Հաքիքաթ ծանուցած էր թէ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան խորհրդական Սիպալթ էֆէնտի հրաժարած է իւր պաշտօնէն։

Արդ, Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը զեկուցագրով մը, ուղղեալ նոյն թերթին, կը ծանուցանէ թէ Սիպալթ էֆէնտիի պաշտօնավարութեան պայմանաժամի լրումը մօտեցած լինելով, Նախարարութիւնն որոշած է պայմանագիրը չվերանորոգել, թէ Սիպալթ էֆէնտի խնդրած է որ պայմանաժամէն ամիս մը առաջ արտօնուի իւր մեկնումն և թէ իրաց այս վիճակը ներկայացուած է Բ. Դրան։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ելմտական Նախարար Վսեմ. Մահմուտ փաշա երէկ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին քով գնաց և Ն. Բարձրութեան ինչ ինչ հրամաններն ստացաւ։

—Վսեմ. Տատեան էֆէնտիի նախագահութեամբ կազմեալ թղթատարական յանձնաժողովն երէկ ևս ի նիստ գումարեցաւ։

—Գերմանական դեսպանատան գործակատար Տ. Պիւշ շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երէկի նստին մէջ զբաղեցաւ ի մէջ այլոց ելմտական խնդիրներով. Նիստը տեւեց մինչեւ գիշերուան ժամը երկուքուկէս։

ՅՈՒԼԻՍ 14Ի ՏՕՆԸ

Շաբաթ օրը Յուլիս 14ի ազգային տօնին առթիւ Բերայի և Ղալաթիոյ բոլոր ֆրանսական վաճառատունք եռագոյն դրօշներով զարդարուած էին։

Օսմանեան պահակ շոգենաւն, որ այս առթիւ դրօշակներով զարդարուած էր, միջօրէին թնդանօթի քսանմէկ հարուածներ արձակեց։

Միջօրէին ֆրանսական դեսպանն ու դեսպանատան պաշտօնեայք կառքերով Թարապիայէն Բերայի դեսպանատունը եկան ուր ժամ ութին Մոնդէպէլլօ կոմսն ընդունեց մայրաքաղաքիս ֆրանսական գաղթականութեան շնորհաւորութիւններն։ Այս առթիւ Գաղթականութեան առաջին պատուիրակ Պ. Լըմուան, տնօրէն Քրէտի Լիոնէ դրամատան, հետեւեալ բանախօսութիւնն արտասանեց.

Տէր Դեսպան,

Այս Ազգային Տօնի օրս, յանուն Գաղթականութեան կուգամ, Տէր Դեսպան, յայտնել ձեզ եղբայրական զգացումն որ կը միացնէ զմեզ հայրենեաց խորին սիրով և խնդրել որ անոր արտայայտութիւնն հաղորդէք առ Տ. Նախագահն Հանրապետութեան։

Ապրելով օտար երկրաց մէջ, ուր Ֆրանսայի ներքին գործերը յաճախ գէշ կը դատուին, ուր ծայրայեղ կարեւորութիւն մը կը տրուի և ոչ կարեւորութիւն չունեցող միջադէպերու, երջանիկ ենք ողջունելով մեր հաստատութեանց կայունութեան օրերն զոր փայլուն ապացոյցն. այս միջադէպերն ինքնին առ արդիւնքն ունեցան որ ապացուցին թէ ուղղախոհութիւնը ֆրանսական ժողովրդապետութեան ոգին է։

Ուստի օրն առ օր յոյս և բացարձակ վստահութիւն ունինք թէ մեր սիրեցեալ երկիրը պիտի շարունակէ իմաստութեամբ և հաստատամտութեամբ ընթանալ դէպի խաղաղական յառաջդիմութիւն, անդուլ ի կիր արկանելով վեհ ու բարձր գաղափարներ որք ոգին իսկ են այն փառայեղ դէպքերուն որոց տարեդարձը կը տօնենք այսօր։

Արեւելքի ֆրանսական շահերուն նկատմամբ Հանրապետութեան կառավարութեան հոգածութեան մէկ թանկագին հաւաստին ստացանք. 400.000 ֆրանք սահմանուած է մեր հիւանդանոցին վերաշինութեան։

Դուք, Տէր Դեսպան, մեր խնդրանաց վրայ բարեհաճեցաք արդէն մեր ջերմ երախտագիտութիւնն յանձնել առ որ անկ է։ Բնաւ չպիտի մոռնանք, Տէր Դեսպան, թէ շնորհիւ ձեր աջակցութեան և այն ըղձանելի յարատեւութեան որով ձեր շնորհաշուք ընկերուհին օգնեց ձեր ջանքերուն, Գաղթականութեան այնքան օրինաւոր բաղձանքը իրագործուեցաւ. Երջանիկ ենք այս առթէն օգտուելով ձեզ և Տիկին տը Մոնդէպէլլօ կոմսուհւոյն շնորհակալ լինելու և յայտնելու համար մեր երախտագիտութիւնը։

Մոնդէպէլլօ կոմսը պատասխանեց հետեւեալ խօսքերով.

Տ. Պատուիրակ, Տեարք,

Երկու տարի անցած է յորմէ հետէ պատիւ ունիմ զՖրանսա ներկայացնելու ի Կ. Պոլիս։ Ինքզինքս հետզհետէ աւելի յարեալ կը զգամ այս գեղեցիկ երկրին, թէ՛ այն խորին և յարգական մեծարանաց զգացմամբք զորս կը տածեմ իւր Վեհապետին համար, և թէ՛ այն վստահութեամբ զոր ձեզ ներշնչած լինելուս վրայ երջանիկ և հպարտ եմ։ Ապահով եղէք որ ամեն ջանք ի գործ պիտի դնեմ արժանի լինելու համար այդմ։

Շնորհակալ եմ, Տ. Պատուիրակ, այն խօսքերէն զորս ուղղեցիք ինձ յանուն Ֆրանսական Գաղթականութեան։ Պիտի փութամ Հանրապետութեան Նախագահին հաղորդել այն մեծարանքներն որոց թարգման հանդիսացաք մեր Ազգային Տօնին օրը։

Շատ արդարացի կերպիւ ի վեր հանեցիք, Տ. Պատուիրակ, խոհեմութիւնն և ուղղախոհութիւնն որք մեր ցեղին յատաբար նշանն են։ Կատարեալ ապահովութեամբ գիտելու ենք այդ գայն։ Ֆրանսա չկրնար թերանալ իւր փառայեղ ճակատագրին դէմ. պիտի հաւասարի միշտ իրեն սահմանուած քաղաքակրթիչ պաշտօնին բարձրութեան, և ի գործ պիտի դնէ զայն, իւր բոլոր զաւակաց ուղղամիտ աջակցութեամբ, մեր ազատական կարգաց ու կանոնաց խաղաղական ծաւալմամբ։

Հեռի մեր սիրեցեալ Հայրենիքէն, քաղցր է ինձ մտածել թէ իւր հոգածութիւնք կը տարածուի մինչեւ զմեզ։ Ասոր մէկ նոր ապացոյցը տուաւ մեզ։ Այո, Տեարք, մեր սիրելագոյն փափաքն իրագործուած է այսօր. Թաքսիմի հիւանդանոցը պիտի վերաշինուի մեր երկրին արժանի պայմանաց մէջ։ Եթէ ի բոլոր սրտէ այժ տուի ձեր օրինաւոր բաղձանաց, եթէ, հզօր ձեռնտուութեամբ անձնուէր աջակցի մը որում արդար մեծարանք մատուցիք հիմա, կրցայ նպաստել նպատակին հասնելու, մեր պարտքը կատարած լինելնուս համար մեզ շնորհակալ լինելու պէտք չունիք, Տեարք։ Մեր հայրենակից Պ. Ժիֆար, որ անունն յայտնէ կցեալ պիտի մնայ հաստատութեան մը որ պատիւ պիտի բերէ Ֆրանսայի, և Հանրապետութեան կառավարութեան է որ պարտինք մեր բոլոր երախտագիտութիւնը։

* *

Կայս. պալատան կողմէ արարողապետ Միւնիր փաշա և առաջին թիկնապահ Մէհմէտ փաշա ժամը 8ին ֆրանսական դեսպանատունը գնացին և ընդունուեցան Մոնդէպէլլօ կոմսին կողմէ որում իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։

Դեսպանատան պարտիզին մէջ յատուկ վրանի մը տակ չքաղաղ մը պատրաստուած էր ուր այցելուք հրաւիրեցան և պատուասիրեցան զովաբար ըմպելիներով։

Մոնդէպէլլօ կոմսը շաբաթ գիշեր Թարապիոյ ամարանոցին մէջ չքեղ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ դեսպանատան և հիւպատոսարանի գլխաւոր պաշտօնէից։

Շաբաթ գիշեր ի Բերա, ֆրանսական բոլոր վաճառատունք և մասնաւորաց տուներ լուսազարդուած էին և խրախճանութիւնք կատարուեցան։

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Ահաւասիկ գլխաւոր տրամադրութիւնքն այն պայմանագրոյ ծրագրոյն զոր ֆրանսացի երկրաչափ Պ. Լըվէլ ստորագրած է կայս. կառավարութեան հետ, ասիական երկաթուղեաց շինութեան համար.

Պ. Լըվէլի ներկայացուցած դրամատեարց խումբն հինգ միլիոն ֆրանքի պիտի գնէ Հայտար Փաշա-Նիկոմիդիոյ գիծն.

Այդ գծին վրայ, կայս. կառավարութեան կողմէ ընկերութեան թողուելիք քիլոմետրական հասութից երաշխաւորութեան գումարն է մէն մի քիլոմետրի համար 100,700 ֆրանք.

Նիկոմիդիա Էնկիւրիի գծին շինութիւնը պիտի յանձնուի ընկերութեան. այդ գծի երկայնութիւնն է գրեթէ 450 քիլոմետր.

Այդ գծին վրայ քիլոմետրական հասութից երաշխաւորութիւնն է մէն մի քիլոմետրի համար 15000 ֆրանք. Երաշխաւորութեան վերաբերեալ գործառնութիւնք պիտի կատարուին ձեռամբ Հանրային Պարտուց վարչութեան որ պաշտօն պիտի ունենայ երկաթուղւոյ գծին անցնելիք գաւառաց տասանորդները գանձել.

Նախապատուութեան իրաւունք մը պիտի շնորհուի այդ ընկերութեան, Ասիոյ մէջ շինուելիք ուրիշ որ և է երկաթուղւոյ արտօնութիւնը տրուած պահուն.

Արտօնատերք իրաւունք պիտի ունենան գլխաւոր գծին վրայ գտնուած կամ շինուելիք կառուղեաց վրայ թըրամվէյի գիծ մը հաստատել զոր պիտի կարենան երկաթուղւոյ վերածել այն թուականին յորում հաստատուի թէ այդ թրամվէյք՝ մէն մի քիլոմետրի համար տասնհազար ֆրանք հասոյթ կ՚արտադրեն.

Պ. Լըվէլ սոյն պայմանագիրն ստորագրած է մի միայն իբր ներկայացուցիչ Քօնդուար տ՚Էսքօնդ և Պանք տը Բարի դրամատանց ու Օսմ. կայս. Պանքային։ Պ. Լըվէլ կ՚ընդունի թէ իւր ներկայացուցած դրամական հաստատութիւնք երկու ամսուան համար կապուած են այդ պայմանագրով, մինչդեռ կայս. կառավարութիւնն իրեն կը վերապահէ իւր գործելու ազատութիւնը։

ՊԷԼՕՎԱ-ՎԱՔԱՐԷԼԻ ԳԻԾԸ

Յայտնի է թէ պուլկար կառավարութիւնը խնդրած էր Բ. Դռնէն որ Պէլօվա-Վաքարէլի երկաթուղեաց շահագործման արտօնութիւնն իրեն յանձնուի. Ըստ տեղեկութեանց Լը Թիւրքի, այս առաջարկ չէ ընդունուեր և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարը նամակաւ մը ծանուցեր է Պուլկարիոյ թէ այդ գծին շահագործման իրաւունքն Արեւելեան երկաթուղեաց ընկերութեան կը պատկանի. Սակայն նկատելով որ այս պահուս յիշեալ ընկերութեան և կայս. կառավարութեան միջեւ խնդիր մը կայ, Պէլօվա-Վաքարէլի գիծը բանեցնելու արտօնութիւնն առժամապէս տրուեր է երկաթուղեաց միացեալ ընկերութեան, ցլուծումն ծանուցեալ խնդրոյն։

ՈՐԹԱԼՈՒԾՆ Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

Զմիւռնիայէն կը ծանուցանեն թէ որթալուծի յանձնաժողովն 5000 մէճիտիյէ առեր է գաւառին երկրագործական սնտուկէն և թէ քաղաքին թաղապետական երկու շրջանակներն ևս 1000 մէճիտիյէ պիտի տան իրենց կողմէ. այս 120000 ղրուշի գումարը պիտի յատկացուի որթալուծի բնաջնջման համար ձեռք առնուած միջոցներուն ծախուց հայթայթման։

—Պրուսայի երկրագործական քննիչ Պ. Սդրատիկօպուլօս որ յատուկ պաշտօնով Այվալը կը գտնուէր, հաստատեր է թէ այդ գաւառակի այգիներուն մէջ որթալուծի հետք չկայ բնաւ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ մը

Անձնասպանութեան տխուր փորձ մը կատարուեցաւ այս օրերս։ Բերայի պատուաւոր ընտանիքի մը դուստրն Օր. Մ. Ֆ..., որ իւր ծնողաց հետ կը բնակէր Այնալը Չէշմէ թաղն, ուզեց վերջ տալ իւր կենաց, թոյն կլնելով։ Այս անձնասպանութեան փորձը կը վերագրուի ապրելու ձանձրոյթի մը զոր Օր. Մ. Ֆ... կ՚զգար ժամանակէ մ՚ի վեր։ Մայրն ու քոյրերը նշմարած լինելով զայս, ամեն հնարք ի գործ կը դնէին այս չարաշուք խորհուրդն ի բաց վանելու համար անոր մտքէն, սակայն չյաջողեցան. տարաբաղդ աղջիկն ականջ չէր կախեր անոնց և միջոց մը կը փնտռէր իւր խորհուրդն ի գործ դնելու. վերջապէս յաջողեցաւ քիչ մը թոյն (ստրիքնին) առնուլ դեղագործի աշկերտէ մը, որուն հետ ազգականութիւն ունէր, պատրուակելով թէ այդու կ՚ուզէր սատկեցունել փողոցին շուներն որք իւր քունը կը խռովէին գիշերները։ Հինգշաբթի, միջօրէին, թոյնը կլնեց և անմիջապէս անկողին մտաւ գլխու ցաւ մը պատրուակելով, սակայն ստրիքնին իւր մահացու ազդեցութիւնն ունեցաւ երկու ժամէն, դառն տանջանքներ պատճառելով խեղճ աղջկան որ աչառելի ճիչեր կ՚արձակէր. Մայրն ու քոյրերը անմիջապէս քովը փութացին և գուշակելով ամեն ինչ, երեք բժիշկներ կոչել տուին որք դեղթափներով յաջողեցան թոյնին ազդեցութիւնը տկարացնել. Օր. Մ. Ֆ... թէեւ մահուան վտանգէն ազատած, սակայն հիւանդ է տակաւին, և փոխանակ զղջացած լինելու, ցաւ կը յայտնէ որ իւր փորձն անյաջող ելած է։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Առեւտրական Լրաբերէն քաղուած)

Գաւառներէն առնուած լուրերն յոյժ նպաստաւոր են արմտեաց յառաջիկայ հնձոց. Ամենուրեք մշակութիւնք լաւ վիճակի մէջ են և այս տարուան արտադրութիւնք թէ՛ տեսակի կողմէ ընտիր պիտի լինին և թէ՛ քանակի կողմէ առատ։ Այս պատճառաւ արմտեաց գները սակաւ ինչ տկարացան հրապարակի վրայ։ Կարծր ցորենի գինն օխա գլուխ 3 փարայի անկում մ՚ունեցաւ. Կիրքա և Ազիմա ցորենները քիլէ գլուխ 20 փարայ. նըմանապէս կակուղ ցորեններն, ալիւրը, եգիպտացորենը, գարին, հաճարը, վարսակը և ցորենի թեփը գնոց քիչ շատ կարեւոր անկումներ ունեցան։ Շաբթուս մէջ հասան 25,000 քիլէ կակուղ ցորեն և վաճառեցան 30000 քիլէ. Կիրքա և Ազիմա ցորեններէն հասան 30000 քիլէ և վաճառեցան 20000 քիլէ. 2500 պարկ ալիւր հասան և արդէն պատրաստ եղածովն հանդերձ վաճառեցան 3500 պարկ. Գալով արտածելի ապրանաց, Թիֆտիկի հրապարակը, թէ՛ աստ և թէ՛ ի Լոնտոն, բաղդատաբար բանուկ է. Այստեղ վաճառեցան 200 պարկ Թիֆթիկ, նախորդ շաբթուան հաստատ գներով։ Բուրդի հրապարակն որ թէ՛ աստ և թէ՛ ի Լիվրբուլ ժամանակէ մ՚ի վեր կայուն է, շոգեւորեցաւ. Սակայն տեսակ մը գործունէութիւն կը տիրէ ի Զմիւռնիա ուր քիչ շատ գործառնութիւնք եղան ընտիր և երկրորդական տեսակներուն վրայ. Քասապ-Պաշի կոչուած թիֆթիկին գիները բռնուած են։ Շաբթուս մէջ հասածներով հանդերձ, Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ պատրաստ եղող ափիոնի քանակութիւնը կը հասնի 110 սնտուկի, որոցմէ և ոչ իսկ մէկ սնտուկ վաճառեցաւ. բայց Զմիւռնիոյ մէջ գործառնութիւնք կը լինին։ Շերամի վրայ բաւական առեւտուրք կը լինին. Անատոլուէն բերուած շերամք որոց քիլոկրամն անցեալ շաբթու 12 ղրուշ էր, այժմ 18 ղրուշի բարձրացած է, ոսկին 100 ղրուշէն։ Պատրաստ ապրանք կը պակսին հրապարակի վրայ. Գալով մետաքսին, արտադրման կեդրոններուն մէջ միայն գործեր կը լինին. Այս տարի հունձք ամենուրեք միեւնոյն արդիւնքը չտուին. ուրեք ուրեք որդերը փճացան ցուրտէն և օդին յանկարծական փոփոխութենէն. Ուրիշ տեղեր, թթենեաց տերեւք անբաւական գալով, որդերը տկար մնացած են և հետեւաբար շերամք յոռի տեսակէ եւ անբաւական են։

—Կը լսենք թէ երբեմն Թիֆթիկի վաճառական Պ. Թիւրապեան որ իբր տասն տարի առաջ Բարեյուսոյ Գլուխը գնացած էր ուսումնասիրելու համար թիֆթիկ արտադրող այծերու պահպանման եղանակն ինչպէս նաեւ այդ այծերը պահպանող վաճառականաց գործառնութիւններն, համոզ-

ուած լինելով թէ անկարելի է որ Թուրքիոյ անամաքոյթք և Թիֆդիկի վաճառականք կարենան մրցիլ Բարեկյուսոյ վաճառականաց հետ, թողած է իւր նախկին արուեստը և այժմ աղամանդի հանքաց շահագործմամբ կ՚զբաղի։ Կարճ միջոցի մը մէջ Պ. Թիւրապեան ուսած լինելով այդ արուեստագործութիւնը, ի սկզբան փոքր վարձկալ մը լինելէ յետոյ, այժմ հանքի մը տէր եղած է և յաջողապէս կը մրցի ամէն ազգի արուեստագործաց հետ որք ադամանդ հանելով կ՚զբաղին։ Պ. Թիւրապեան իւր շահագործման համար այժմ 5 երկրաչափ և 350 գործաւոր կը բանեցնէ։

—Վեհ. Սուլթանը դեր հազարապետի աստիճան շնորհեց սպայակոյտի հարիւրապետ Սալիհ պէյի, որդի նախահանգստի վերատեսուչ Տիլավէր փաշայի։

—Վեհ. Սուլթանն Աթէնքի Օսմ. դեսպանէն եկած հեռագրէ մը տեղեկանալով որ օդերու սաստիկ տաքութենէն Յունաստանի մէջ մահեր պատահած են եւ նկատելով որ մէկ քանի օրէ ի վեր Պոլսոյ մէջ եւս սաստիկ տաք կընէ, հրամայած է որ այս օրերու մէջ ամէն միջոց ձեռք առնուելով հոգ տարուի փողոցներու, բնակարաններու ու խաներու մաքրութեան եւ հանրային առողջութեան, արգիլուի հանրային վայրերու մէջ տհաս ու փտած պտուղներու եւ առողջութեան վնասող այլ ուտելիքներու վաճառումն։ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն՝ կայս. սոյն հրամանն հաղորդած է Քաղաքապետութեան եւ Ոստիկանութեան Նախարարութեան որք սկսած են պէտք եղածը տնօրինել։

—Չէթինէի օսմ. դեսպանատան ընդհանուր քարտուղար Էմին պէյ՝ որ Նաբոլիի օսմ. ընդհ. հիւպատոս անուանուած է՝ Գարատաղի մայրաքաղաքէն մեկնած պահուն ներկայ գտնուեր է Նիքիթա իշխանին կողմէ ի պատիւ իրեն տրուած հացկերոյթի մը։ Իշխանն այս առթիւ Տէնէյը պատուանշանի եր բորդ աստիճանը նուիրեր է Էմին պէյի։

—Կայս. Թիկնապահ հազարապետ Հասան պէյ շաբաթ օրը Երզնկա ուղեւորեցաւ։ Հասան պէյ Դ. զօրաբանակի նորընտիր հրամանատար Մէհմէտ Զէքի փաշայի պիտի յանձնէ իւր Միւշիրութեան աստիճանը վաւերացնող կայս. Մէնչուրը։

[illegible]

—Նախընթաց օր Սթենեայի քարահանքաց միոյն մէջ աշխատող Տիմիդրի անուն խրվատ մը բարձրէն ինկած քարի մը տակ մնաց և նոյնժամայն մեռաւ։

— Բ. Դրան քարտուղարներէն Շիւքրի պէյ անցեալ ուրբաթ օր ի Բումելի Հիսար իւր վզէն քար մը կապելով ինքզինքը ծով նետեց։ Քիչ յետոյ դիակը գտնուեցաւ և բժշկական քննութեան մը ենթարկուելէ յետոյ թաղուեցաւ։ Անձնասպանութեան տեղի տուող պատճառը տակաւին յայտնի չէ։

—Նախորդ օր ի Գուլէգարու Անտրէա անուն նպարավաճառի մը խանութը դուրսի կողմէն բանկեցաւ, սակայն չորս կողմէ օգնութեան հասնելով մարեցին։ Ոստիկանութիւնը տեղեկանալով որ խանութին մէջ գտնուած ապրանքներն 100 ոսկիի փոխարէն ապահովագրեալ էին և թէ խանութին մէկ կողմը պտուղ լաթի կտորներ դրուած են, անմիջապէս Անտրէան ձերբակալեց։

—Կարնոյ պաշտօնական թերթը կը ծանուցանէ թէ գաւառին դատական ժողովը քննելէ յետոյ Թորթումի դատարանին պաշտօնէից ապօրէն ընթացից դէմ եղած բողոքներն, այդ պաշտօնէից փոփոխումն որոշեր է։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 14 յուլիս

Պուլանժէ զօրավարին վիճակին վրայ պուլանժէական լրագրաց հրատարակած բժշկական ցուցակը կը յայտնէ թէ Զօրավարը գիշերն հանգիստ անցուցած է. ջնչառութիւնը նուազ դժուարին է. տենդ չկայ բնաւ. վերքին վիճակը գոհացուցիչ է։

Պատւոյ Լէգէոնի ասպետութեան աստիճան տրուեցաւ Կ. Պոլսոյ Փրանսական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Ժառողէնքիի։

Պերլին, 14 յուլիս

Վիլհէլմ կայսրն երէկ իրիկուն մեկնեցաւ ի Քիէլ։

Պելկրատ, 14 յուլիս

Սերպիոյ գահաժառանգ իշխանը բանի յափշտակուեցաւ իւր մօրմէն եւ զրկուեցաւ ի Պելկրատ, ուր կ՚սպասուի այսօր։

Այս իրողութեան վրայ, Նաթալի թագուհին արտաքսուեցաւ Գերմանիայէն։

Բարիզ, 15 յուլիս

Ազգային Տօնը կատարուեցաւ այսօր սովորական փայլով։

Հանրապետութեան Նախագահն ատենաբանութիւն մ՚ընելով քաղաքապետաց հացկերոյթին մէջ, գրուատեց բանակն որ, իւր բարձր պաշտօնն ըմբռնած, պարտի [illegible]

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

[illegible]

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՈՒԹԻՒՆ ՄԸ Ի ՉԵՆԻՒԼԵՐ

[illegible]

այդ իրենց խորհուրդն ի գործ կը դնեն՝ մինչ աղջիկը փողոցը կը գտնուէր զբաղեալ եւ խոյս կուտան գիւղէն դուրս ի գաղտածածուկ տեղիս։ Աղջիկը 10-11 տարու է, գի դեռ մանուկ ամուսնացնելու ժամանակ ի գիւղս տարածուած է։ Փախչելու ժամանակին լուռ նշանաւոր տղին և էգ եղբայրն որ պարտէզը կը գտնուէր, լսելով աղջկան ճիչն եւ աղաղակ, կը յարձակի առևանգիչներուն վրայ եւ կը հրամայէ որ թողուն աղջիկը. սակայն կ՚ընդդիմանան, բայց երիտասարդն անվեհեր կը յառաջանայ, երբ սրոյ հարուած մ՚ընդունելով կ՚անկանի։ Վիրաւորեալին կրտսերագոյն եղբայրն եւս նոյնութեան վայրն հասնելով երբ կը տեսնայ իւր եղբօր դառն վիճակը, կուի մը տեղի կ՚ունենայ, ուր առեւանգող երիտասարդն ատրճանակի երկու հարուած կրելով կ՚իյնայ անկենդան. միւս ընկերակիցները կը թողուն աղջիկն և կը փախչին։ Նոյն ժամուն վիրաւորեալք իրենց տուները կը փոխադրուին. գնդակահար երիտասարդն ուժօրէն հողին մէջ կ՚ամփոփուի, իսկ վիրաւորեալն որուն որովայնը պատռուած և աղիքները դուրս թափած էին, ներքին գործարանաց անվթար մնալուն ապաքինելու յոյս կայ։

Տեղական իշխանութիւնը ձերբակալած է բոլոր կռուարարներն, որոնց շատեր, ընդ որս աղջկան հայրն, որք այժմ կը դատուին։ Ասոր այսպէս Չէնիկլէր գիւղն որ հազիւ ազատած էր մեծ խառնակութենէ մը երեք տարի առաջ մինչդ նոյն ամսոյն 13ին տեղի ունեցած մարդասպանութեան մը պատճառաւ, նոր դէպքով մը վերստին վրդովայր կը յուզուի, ասիկ տալով բոլոր գիւղին մէջ գժտութեանց եւ կռուոց։

ՈՂՈՂՄՈՒՆՔ Ի ԲԱԼՈՒ

ԲԱԼՈՒ, 12 յունիս

Մարտի ամիսը խիստ խաղաղ և հանգիստ անցուցինք, օդը կարի յոյժ պայծառ, դաշտք սկսած էին կանաչանալ, բայց տակաւ առ տակաւ հորիզոնը կորսնց իւր պարզութիւնը։ Յաջորդ ամսոյն՝ ապրիլ, իւր նախորդին տարօրինակ հակապատկերն եղաւ. յանկարծ օդերը խառնակիլ սկսան, այդ ախորժելի աւուրց յաջորդեցին սեւ օրեր, առատ անձրեւ տեղաց ամիս մ՚ողջոյն և Նիւսան գետը սովորականէն խիստ աւելի յորդելով ողողեց իւր եզերաց մօտ գտնուած դաշտերը, չար ու քանդ ընելու երկրագործին արտն ու կանաչեղէն։

Եփրատայ ափանց վրայ գտնուած Թրէկ գիւղի ընդարձակ դաշտերն ու արտօրայք գետոյն յորդահոս ջրոց ներքեւ ծածկուեցան, բոլոր հունձքերը բնաջինջ եղան գրեթէ. մի քանի փոքրիկ աւազակներ եւս ընդարձակ գետոց փոխարկելով բուսական վընասներ հասուցին դաշտերուն. այս աւազակներու մէջ՝ գիւղոյն՝ Սյամ գիւղի մոտերը մարդ մ՚ալ ջրամոյն եղած է. վերջապէս հեռաւոր տեղերէ կը լսուին հետ գնելու աղէտներ. Զայտանձագի կողմերը բուսական մարդոց կորուստ տեղի ունեցած է։

Եփրատայ սոյն օրինակ յորդում մը տեղի ունեցած էր արդէն անցեալ տարի, որ ատեն գետոյն ջրերը քշեցին քաղաքիս առաջ գտնուած կամուրջն, որ մինչ ցայսօր աւերակ է և որուն վրայ նայողը կարելի չէ որ յորդասուս չփոխ ի. սոյն պատճառաւ քաղաքիս ամէն գաւառակի մարդոց վնասներ կը հանին, զի հաղորդակցութիւնք կանոնաւորապէս ընդհատեալ են դրացի գիւղօրէից հետ, որով առեւտուրն անկեալ վիճակի մէջ է. գիւղացիք, որ գետոյն միւս կողմը կը գտնուին, նեղութեանց մատնուած են. սաքա իրենց փայտերէն զատ՝ զօրս վաճառելով հազիւ սուօրեայ ապրուստնին կարող են հայթայթել, ուրիշ միջոց չունին. այժմ հարկադրեալ են լաստերով անցնիլ, այն ալ դժուարաւ. Մոտերս կամուրջին շինութեան սաթիւ ձեռնարկներ կը լինին տեղւոյս կառավարութեան կողմանէ. կը յուսանք թէ ի շնորհս կառավարութեան ազդու ջանից շինութեան սիտի ձեռնարկուի ի մօտոյ, որով մեծապէս պիտի օգտի ժողովուրդն։

ԱԾԽԱՀԱՆՔ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Ազգաց քաղաքակրթութեան և հարստութեան աստիճանն, ըսած է Գերմանացի գիտնական մը, համեմատական է իրենց արտադրած և սպառած ալրեկի նիւթոց քանակութեան. այսինքն ժողովուրդք որչափ աժան ու շատ արտադրեն և սպառեն ալրեկի նիւթեր՝ այնչափ աւելի քաղաքակիրթ և հարուստ կը լինին։ Այս ճշմարտութեան վերահասու լինելու համար բաւ է մի անգամ աչքի առաջ ունենալ Անգլիա, Գաղղիա, Պելճիա եւն, որոց ժողովուրդք՝ առաւել քան զայլ երկիրս՝ անհամեմատ կ՚արտադրեն և կ՚սպառեն ալրեկի նիւթեր։ Արդարեւ այս երկրաց ածխահանքաց և գործարանաց անդուլ աշխատութիւնք հզօր և կենդանի ապացոյցներ են համոզելու համար զմեզ թէ Գերմանացւոյն այս խօսքը ճշմարիտ է իւր ամբողջութեամբ և ուշադրաւ ի մեզ։

Ահա՛ այս ճշմարտութեան ինչ ինչ կէտերը կ՚ուզենք պարզել ատ յաչս հասարակութեան և զգացնել, առաւել քան երբէք, ալրեկի նիւթոց արտադրութեան և սպառման պէտքը։ Թուրքիա՝ շնորհիւ իւր հարուստ և անհման ածխահանքաց՝ կ՚ընծայէ մեզ ընդարձակ մի թատր աշխատութեան և դիւրութիւնք որք անհրաժեշտ են յառաջ ել ի ճարտարութիւն։ Անցնելէ առաջ մեր նիւթոյն, խօսինք համառօտակի ածխահանքաց բնութեան, տեսակի և յատկութեանց վրայ։

Հանքածուխն (*) (charbon minéral) երկաթէն ետք է միակ նիւթն որ ազգաց հանքային հարստութեանց մէջ կը գրաւէ առաջին տեղն. ալրեկի նիւթոց պատուականագոյնն է, զի բնութեան մէջ ամէնուրեք կը գտնուի առատօրէն և կ՚արտադրէ առաւել տաքութիւն քան համեմատեալ փայտն և ածուխ. իւր տեսակներն առ հասարակ կը գործածուին ճարտարագիտութեան մէջ այլ և այլ պիտոյից։

Հանքածուխն է անբիւրեղ, անթափանց, սևափայլ և դիւրավառ մի մարմին որ կ՚արտադրէ կպրական ծուխ և հոտ։ Եթէ վառած ժամանակ յանկարծ մարենք զայն, կը թողու մետաղափայլ մի ածուխ որ կը կոչուի գետնածխակ և ամբողջապէս սպառելէն ետքն մի պիտակային (scoriacé), կպրախառն և հողագանդ աճիւն։

Գլխաւոր երկու տեսակք կան. 1. գէր և մածուցիկ (gros et colant), հարուստ ի կուպր, որ վառած ժամանակը կ՚ուռի, կը հալի և իւր մասերն իրարու կը կպչին, յատկութիւն՝ նպաստաւոր յերկաթագործութեան. Թորելով կ՚արտադրէ լուսոյ կազն—ջրածին բնածխական (hydrogéne carboné) — և իբր մնացորդ՝ գետնածխակ (coke). 2. նիհար կամ չոր (maigre ou sec) անկուպր, անմածուցիկ, որ ընդհանրապէս կը գործածուի ձուլածոյից, ապակեգործութեանց և կրաբովուց համար։ Հանքածուխն, ըստ երկրաբանութեան, կը պատկանի երկրորդ շրջանի վարի խաւուց որք կազմեալ են ընդհանրապէս բնածխական աւազաքարերէ (grés houiller). Պտերց, կոնաբերից և արմաւենեաց տերեւներու յայտնի հետքն կը կրեն այս քարերն որք, ի ձեւ խաւուց կամ կուտից (amas), խառն են այնպէս որ մի կարգ կաւաքար և մի կարգ աւազաքար կը յաջորդեն անընդհատ իրարու։

Թուրքիոյ հանքածուխք մեծաւ մասամբ կը գտնուին Քասթէմունիի նահանգին մէջ որ ածխաքեր կազմութեամբ նշանաւոր է։ Այս անգամ միայն պիտի խօսիմք Թուրքիոյ բոլոր հանքածխոց վրայ, իսկ ուրիշ անգամ Թուրքիոյ լօյթից (lignites) վրայ որք նոյնպէս ոչինչ նուազ հարուստ, ընդարձակ և շահաւոր են քան զհանքածուխ։ Քասթէմունի նահանգին հանքածուխք, թէև տարբեր տեղերու մէջ, կը կոչուին առ հասարակ անուամբ միոյն որ նշանաւոր և քան զայլս ընդարձակ և ընտիրն է, այն է Էրէկլիի հանքածուխն։ Այս հանքածուխն, ըստ տեսակի և յատկութեան, բնաւ չտարբերիր Անգլիոյ ընտրելագոյն հանքածուխներէն. խիստ ընդարձակ տարածութեամբ երկրի մը վրայ կը գտնուի։ Էրէկլիի նաւահանգստէն սկսեալ ծովեզերքը բերելով, դէպ յարեւելեան կողմը, կը ձգի մինչեւ 18 ծովային փարսախ(**) երկայնութեամբ, այսինքն Զիլիաս, Ամասրա Կիտրոս և այլն տեղեր, իսկ ցամաքի կողմանէ 10 մղոն ընդարձակ գետնի վրայ հանքածուխի խաւեր կան որոց լայնքն է 1·4 մեդր՝ առ նուազն 6·7 խաւուց կարգաւ։ Ասկից գրեթէ 50-60 տարի առաջ թէև այս հանքածուխն երեւան ելած՝ բայց մինչև Խրիմի պատերազմին ժամանակ անշահագործելի վիճակի մը մէջ մնացած էր։ Այդ թուականէն ի վեր կայս. կառավարութիւնն սկսաւ շահագործել գլխաւոր հանքն ի պէտս թնդանօթարանին որ տարին հազիւ 100,000 տակառաչափ հանքածուխ կ՚առնայ։ Թիւ անհամեմատ նուազ բաղդատմամբ հանքին հարստութեան որ կրնայ, եթէ գիտապէս շահագործուի, կայս. թնդանօթարանի պէտքը գոհացնելէ ի զատ փոխադրուիլ նաև այլուր մեծ քանակութեամբ և մրցիլ եւրոպական հանքածխոց հետ թէ՛ յատկութեան և թէ՛ առատութեան մասին. . . . Թուեմք այժմ, բացի կառավարութեան բաժնէն, անհատից կամ ընկերութեանց ձեռքը գտնուած հանքածխոց տեղերն նոյն նահանգին։

1. Պարթըն գաւառին Ամասրա գաւառակին Քալայճը գիւղին մօտը կայ հանքածուխի գետին մը յանձնեալ Մէհմէտ Րէֆիք էֆէնտիի։

2. Ճիտտէ գաւառին Էրքուդ Տիվանի գաւառակին մօտ, 2358 հեքտար տարածութեամբ գետին, կայսերական հրովարտակաւ յանձնեալ է ի շահագործութիւն Յովհ. Շահինեան, Մէհմէտ Մահզար և ընկ.

3. Ճիտտէ գաւառին Կիտրոս գաւառակին շրջակայներն, 3335 հեք. տարածութեամբ. նոյնպէս Պօղազ Տէքէի մօտ, 2204 հեք. տարածութեամբ. Նոյնպէս Եանար Ալթը կոչուած տեղն 3149 հեք. տարածութեամբ հանքածուխի գետիններ կան։

4. Պարթըն գաւառին Ամասրա գաւառակին շրջակայք 3897 հեք. տարածութեամբ, յանձնեալ է ի շահագործութիւն Պ. Քոնթ տը Սէմլէի։

5. Թաթայ գաւառին Էգ-Թուայ գաւառակին Սիւխթ ևիւզի կոչուած տեղն, 3825 հեք. տարածութեամբ, յանձնեալ Իպրահիմ Մազհար պէյ եւ ընկ. ի շահագործութիւն։

6. Մուսուլ նահանգին Զախօր գաւառակին և Տիալա գետին ձախ եզերաց վրայ Հարբուլ գիւղին մօտերը կան ընդարձակ հանքածուխի գետիններ որք խիստ հարուստ են. խաւուց յայնութիւնն ըստ որոշ տեղեկութեանց, 50·60 մեդր է. մեծ քանակութեամբ կուպր կը պարունակէ և տեղացիք կը գործածեն Տիալա գետին վրայ շոգենաւուց համար։ Անչուշտ Վանայ լճին վրայ շոգենաւ բանեցնելու նպատակաւ կազմեալ ընկերութիւնք կամ անհատք կը գործածեն այս հանքածուխն և նաև պիտի գործածեն ապագայ ժամանակաց մէջ եթէ գիտական աշխատութիւնք որոց կարօտ է այս հանքածուխն՝ լրջաբար սկսուին ի շահ երկրին և պետութեան։

7. Տրապիզոնի նահանգին Բօզան գաւառին Պիչան գիւղին շրջակայները մի քանի հանքածուխի գետիններ կան, որոց ընդարձակութեան և հարստութեան մասին խիստ նպաստաւոր կերպիւ կը խօսուի մասնագիտաց կողմանէ։

8. Ատանա նահանգին Պէլասս գաւառին Խումուրթալըք գաւառակին Օպասագա գիւղին մօտերն, 156 հեք. տարածութեամբ գետնի, կան հանքածուխի ընդարձակ խաւեր. Նոյնպէս Ֆէքսանտի գաւառին մօտն։

9. Իզմիրի նահանգին Կէօզէք գաւառին արքունի կալուածոց մէջ, 718 հեք. տարածութեամբ, կայ հանքածուխի գետին մը։

10. Խիւտավէնտիկեար նահանգին Քարասի գաւառին Էտրէմիտ գաւառակին Պօյէք գիւղին Մահմլը կոչուած տեղն, 690 հեք. տարածութեամբ գետնի, յանձնուած է Բայզէր և ընկ., հանքածուխ մի ի շահագործութիւն. Նոյնպէս Պանտըրմա գաւառակին Կէօյնիւք գիւղին Պէգրըսճիճ կոչուած տեղն, 2208 հեք. տարածութեամբ հանքածուխի գետինը յանձնուած է Իզզէթ փաշայի ի շահագործութիւն։

11. Մանաստըր նահանգին Իշտիպ գաւառին Եէտիրլէր կոչուած տեղն կան ընդարձակ հանքածուխի գետիններ։

12. Լիբանանու Ճեզէն գաւառին Հիթօրա գաւառակին շրջակայքն, 142 հեք. տարածութեամբ գետնով, հանքածուխի մենաշնորհն տրուած է Կապէրիէլօֆ էֆէնտիի ի շահագործութիւն։

Որպէս կ՚երեւի այս ցանկէն, Թուրքիոյ հանքածուխի վայրերն բազմաթիւ են և հարուստ ի պարունակութիւն, բայց ցաւ է ըսել, աստնվէ ոմանք դեռ կը մնան անխնամ վիճակի մէջ և ոմանք բոլորովին կոյս, այնպէս որ եթէ մի անգամ սկսուի շահագործել, անյուսալի կերպիւ առատ արդիւնք ձեռք պիտի բերուին և այն ատեն Գերմանացւոյն խօսքն պիտի իրականայ և ճարտարութիւնն, ազգաց յառաջդիմութեան հարթաչափն, հսկայաքայլ պիտի ընթանայ և տարածէ իւր օգուտներն ի վերայ ժողովրդոց Թուրքիոյ։

Հանքածուխի տակառաչափը—մանաւանդ Անգլիոյ—կ՚արժէ 22-23 շիլին այսինքն գրեթէ 135 դահեկան, որ արտադրութեան առատութեան հետ բաղդատմամբ յոյժ չահարեր է. Էրէկլիի հանքածուխն՝ եթէ գիտական աշխատութիւնք և դիւրութիւնք ի գործ դրուին՝ այս գինը շատ կը նուազեցնէ. հաստատուած է, անշուշտ մասնագիտաց կողմանէ, թէ բարձր է այս թիւն և, ամէն շահագործական ծախք միասին հաշուելով, տակառաչափն հազիւ 6 շիլինի կուգայ և փոխադրութեան և այլ ծախքեր որք խիստ սուղ են՝ եթէ յաւելումք այս թուոյն վերայ կ՚ունենամք գրեթէ 7-7.5 շիլին տակառաչափ հանքածուխին։ Որպէս կը տեսնուի, Թուրքիա, հակառակ իւր հարուստ հանքածխոց յորոց շահիլ վեր է ամէն տարակոյսէ՝ պատկառելի գումար մը կը բարդէ ամէն տարի չարունակ Անգլիոյ հարստութեան վրայ։ Պաշտօնական տեղեկութիւնք կը ներկայացնեն Անգլիոյ հանքածխոց արտադրութիւնքն 36,000,000 տակառաչափ, արժէքն 525,000,000 ֆրանքի որոյ մեծագոյն մասը Թուրքիա կը հայթայթէ։

Վերջերս Էրէկլիի հանքածխոց համար եղած ձեռնարկները զորս պարբերաբար տեղական լրագիրք ժամանակին հաղորդած են, կը յուսադրէ զհասարակութիւն թէ քիչ ժամանակէն աւելի աժան և աւելի առատ հանքածուխ պիտի ունենայ իւր տրամադրութեանը տակ ի գործադրութիւն և այսպէս ազգաց հարստութեան կենսական խնդիրն ատ, է Թուրքիա եւ, պիտի սկսի գործել հրաշքներ և քաղաքակրթիչ ազդեցութիւնն ածել յերեւան ժողովրդեան ամէն դասակարգաց մէջ։

Յաջորդ անգամ «Լօյթք Թուրքիոյ» վերնագրով ընդարձակօրէն պիտի խօսիմք թէ՛ անցեալ և թէ նոր ժամանակաց մէջ գտնուած Թուրքիոյ լօժահանքաց վրայ որք ոչինչ նուազ ընդարձակ և շահեկան են։

Մ. Ս. ԵԿԵՆԵԱՆ
Հանքաբան-Երկրաչափ

(*) Գետնածուխ (charbon de terre), բնածուխ կամ քարածուխ (houille) նոյն բաներն են, միայն բառերը տարբեր։

(**) Զափք աշխարհագրական որք փոփոխին ըստ ազգաց։ Թուրքիոյ փարսախն, 66 առ աստիճան, հաւասար է 1,479×4=5,916 քիլոմեդր. 18 փարսախն է հաւասար 5,916 ×18=106,488 քիլոմեդր։ Նոյնպէս Թուրքիոյ մղոնն է 1,669. 10 մղոն հաւասար է 16,69 քիլոմեդր։ Ամբողջ տարածութիւնն է Էրէկլիի հանքածխոց ուրեմն 106,488×16,69 =1777,28472 քառ. քիլոմեդր։

ՃԷՊ ԼՈՒՂԷԹԻ

ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Աշխատասիրութեամբ

Վ. ՎԻԶԷՆԹԱԼ ԷՖԷՆՏԻԻ

Հրատարակիչք

ԿԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ԳԱՍՊԱՐ ԷՖԷՆՏԻՔ

Գին 20 ղրուշ

Սոյն Ֆրանսերէնէ ի Թուրքերէն բառարանն որ 1200 երեսէ կը բաղկանայ, կը պարունակէ 40000է աւելի բառեր։ Սոյն կարեւոր գործոյն պատրաստութեան համար Վ. Վիզէնթալ էֆէնտիի աշխատակցած են նաև Վըսեմ. Ահմէտ Վէֆիք փաշա, Պետական Խորհրդոյ անդամ Սալիտ պէյ, Պրուսայի Իտարէի ժողովոյ անդամ Րասիմ փաշա, Խալէտ պէյ և Ահմէտ Ճէվտէտ էֆէնտի.

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ՃԷԼԻԼԷԻ ՄԱԼԻՅԷ

Խազինէի ճէլիլէի Մալիյէ իլէ չիւպաթը իչիւն միւպայեասընա լիւզում կէօրիւնէն եէտի եիւզ էլլի չէքի հաթապ վէ օն ալթը պին եէտի եիւզ աթիգ գըյէ քէօմիւրիւն իթասընա թալիպ օլանլարըն պէհէր կիւն Խազինէի ճէլիլէ միւպայաաթ գօմիսիօնընա միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։
2 Թէմմուզ 304 1966

ԻԼԱՆ

ՇԷՀՐ ԷՄԱՆԷԹԻ

Իչտէն իչէ տէյրունի կալվանիզլի եիրմի պէչ սանթիմէթրօ գութրընտա լիւզումի օլան իւչ եիւզ տօգսան ատէտ տէօրմէ թիմուր պօրու իլէ իւչ ագըզլը իւչ ատէտ տիրսէկին իշպու թէմմուզըն ալթընճը սալը կիւնիւ գաբալը զաթի վիրիլէճէկինտէն, չէբաիթը մուգավէլէյէ թէվֆիգըն իթասընա թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրէ գատար թէէմինաթ աքչէլէրի իլէ պէրապէր Էմանէթ մէճլիսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։
2 Թէմմուզ 304 1851

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Էտիրնէ վիլայէթի տախիլինտէ պուլունաճագ ասաքիրը Շահանէ մուայէնէմէ իչիւն միւպայեա օլունաճագը էմվէլճէ իլան գըլընան էբմէք, լահմ վէ էրզագը սաիրէնին գարարը գաթիսինին իթասը իշպու թէմմուզը բումինին օն պիրինճի բազար իրթէսի կիւնիւնէ թաալիգ խուլմիչ վէ իրթէսի կիւնիւ տախի թէգարրիւր իտէճէք ֆիյաթլարընտան եիւզտէ պէչ թէնզիլի մուգարրէր պուլունմուչ օլտուղընտան, իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։
30 Հազիրան 1888 1946
Նո. 37 1—3

AU CROISSANT ‖ Օ ԳՐՈՒԱՍԱՆ

94, Նիւքսէք Գալտըրըմ, Վոյվոտայի դիմաց, 94

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ

Արանց, երիտասարդաց եւ տղայոց համար

Օ Գրուասան վաճառատունը ծանօթ է իւր վայելուչ և հաստատուն հանդերձներով։
Օ Գրուասան վաճառատունը ծանօթ է իբր ամէն տեղի աւելի աժան վաճառող։

Ամառնային Եղանակ

Ամբողջ քօսթիւմ, կապոյտ, սեւ- չագանակագոյն կամ ֆանթէզի չէվիօթէ, զուտ բուրդ, լաւ կարուածք, խնամօք կարուած	32 Ֆրանք
Պանթալոն և ժիլէ կամ Ռըտինկոթ և ժիլէ՝ Ռուսիկի ֆասոնէ կամ գծաւոր, վերջին նորաձեւութիւն	38 Ֆրանք
Գծաւոր բանթալոն, հաստատութիւնն երաշխաւորեալ, վերջին նորելուկ	13 Ֆրանք
Բոթրըէ- միօրինակ կամ գծաւոր, վայելուչ կարուածք, մեծ խնամքով կարուած	36 Ֆրանք

1506

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 1799

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ առաքելոյս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԻԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս

Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԵՐԻ

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ սէքիզ պին ատէտ Վիէննա ֆէսին պէհէրի ալթը ղուրուշ հիրմի ալթը բարալա թալիպի հօզտէսինտէ օլուպ թէձմաւզըն տէօրտիւնճիւ կիւնինէ գատար հէր կիւն միւնագասաը իճրա օլունաճաղ գարաբը գաթիէսի վիրիլէճէկինտէն, իթասընա վէ պէյինէ կիւնիւ եւվալ պէյ թէնգիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվաղըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

30 Հազիրան 1888 — 1904

Նօ. 35 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԵՐԻ

Իզմիթ ֆապրիգասի հիւմայունը իչիւն միւպայեա օլունաճագ էլլի պին քիլօ քիրլի ինճէ Օտէսա եորպաղըրնըն քիլօսը օն ղուրուշա թալիպի հօզտէսինտէ օլուպ թէձմաւզըն ալթընճը կիւնիւնէ գատար պիր միւնագասա գարաբը գաթիէսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնիւ եւվալ պէյ թէնգիլի գապուլ օլունաճաղընտան, թալիպլէրին մագամը Սէրասքէրի լէվաղըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

30 Հազիրան 1888 — 1905

Նօ. 36 — 3—3

ԱՆԴԻՄԻԿՐԷՆ

ՏՈՔԹՈՐ

ԱԼՔԻԷԻ

ANTI-MIGRAINE DU DOCTEUR ALQUIÉ — MARQUE DE FABRIQUE

Անմիջապէս կը բուժէ գլխու ցաւն, ինչ ըլլայ պատճառը։

Ընդհանուր կեդրոնատեղի ԲԸՋԷ եւ ԸՆԿ. 47, փողոց Դէպուր, Բորտօ։

Գլխու ցաւն, այն անհնարին հիւանդութիւնն, որ սոսկալի է անոնց համար որք գիտեն անոր անտանելի ցաւերն եւ յաճախակի կրկնումները, վերջապէս գտաւ իւր դարմանը։

Տոքթոր Ալքիէ (ի Մոնբէլիէ) կը պարծինք այս հնարաւորին դեղին գիւտին։ Յաջողութեամբ ի գործ դրած է զայն հազարաւոր պարագայից մէջ։

Այս նոր դեղին զօրութիւնն է անմիջապէս փարատել, առանց անպատեհութեան եւ վտանգի, Գլխու ցաւու և Ջլախտութեանց չարչարանքը։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է Պ. Պէլլիս, վաճառական, Ցինտըլեան խան, Պոլիս, ինչպէս եւ Պ.Պ. Ն. եւ Ճ. Քանըղուբ եղբարք. Ֆոգիա Սֆլանձօ, Պ. Անտրէասիատէս ի Բերա, Ս. Գասդրիատէս ի Ղալաթիա, Տ. եւ Մ. Մեղինի. Քիւչիւքեան եղբարք, Վ. Քասապեան, Ժ. Ալէքեան ի Պոլիս, եւ Արման Էրկան ի Գատը Գիւղ։ 1793

ՄԻ ԳՆԷՔ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅ ՄԸ

ԱՌԱՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ԱՅՑԵԼԵԼՈՒ

ՍԻՆԿԷՐ

Ամերիկեան գործարանի մթերանոցներն ի ՂԱԼԱԹԻԱ, Եւկէքէ Գալըոըմ,

120

Քարաքէօյի աղբիւրին դէմ.

Ի ԲԵՐԱ, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ

Ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաշա, 90

Ուրիշ ամեն տեղ՝ «Սինկէր»ի կարի մեքենային «կեղծերը» միայն պիտի գտնէք։

ՎՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

(Շաբաթական) 1761

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Ի ՊԱՏՈՒԼ ՀԱՌԻՋ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Սոյն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենաներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին ՉԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն

ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականական եւն

ԱՑՑԵՏՈՄՍՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Ցաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը Թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամեն տեսակ պիտոյք, ընտիր Թուղթ գրիչ, տումարք, պայուսակ, գրապանակ եւն եւն։ 736

ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՓԱՅՏԻ ՏԱԽՏԱԿՆԵՐ

Զանազան չափերով եւ տեսակներով

Գ. ԷՄ. ՎԷՆՏԴԷՅՆ ԵՒ ՈՐԴԻՈՑ ՍՂՈՑԱՐԱՆԷՆ

ի Խէրսոն (Ռուսիա)

Մեր փայտերն, ինչպէս Ռուսիոյ հիւսիսակողմէն եկած ամեն փայտերը, շատ գերազանց են Կարամի և Անատօլուի փայտերէն, ու շատ աւելի աժան։

Որոշ պայմաններով գնելու համար դիմել փայտի մթերանոցի վարչութեան.

Քալաֆաթ Եէրի, Թիւ 148

Անորոշ պայմաններով գնելու համար դիմել առ գրասենեակն Էմմանուէլ Վէնտդէյն և որդւոց տան, Տըրքիշ-Բէլ, Կ. Պոլիս

12—25 1827 Մումհանէ Թիւ 8) Մ. ՇՐԱՅԴԸՐ

ԳԱՐԵՋՈՒՐ ՇԻՇԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՍԴԻՆՖԷԼՏ (ԿՐԱՉ)

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԱՆՁՈՒԳԱԿԱՆ ՅԱՏԿՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանուր կեդրոնատեղի

Մ. ՍՈՐԻՉԻՕ ՖԱՆԷԼ

Վոյվոտա, Վիգ ալիս խան, Ղալաթիա, Եւրոպ խանի քով

ՍԴԻՆՖԷԼՏի գործարանն, որ կը գտնուի ԿՐԱՉ քաղաքին մէջ (Խաղրիա), առաջնակարգ հաստատութիւն մ'է՝ 1852էն հիմնեալ, եւ Աւստրօ-Հունգարիոյ միւս գարեջրի գործարանաց արտածման մէջ առաջին տեղը կը բռնէ։

Սդինֆէլտի գործարանն 1887ին արտադրած է 45,000 հեկտոլիտր։ 1684

Հ. ԼԱՆԺ

24, Բէրչէմպէ պազար) Ղալաթիա

32, Մահմուտիյէ ճատտէ)

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

(Պղինձ, հալածոյ և թիթեղէ երկաթէ)

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԶՄԻՒՆՆԵՐ

ԲԷԳԲՈՒԼՎ, ՏԱՔՑՈՑ, ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ

ՊԱՐՏԷԶԻ ԿԱՀԵՐ

Ոռոգութեան գործիներ, Աւազանի շատրուաններ

ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ

ԴԱՆԱԿՆԵՐ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՔ

Տատանոցք-կշռորդք-Յորենի կշռորդ

ԵՐԿԱԹԵԱՅ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾՔ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

Հայելաւոր պահարան Սառցարան Քրէմիէռ Օտը սէյցի գործիք Վէռնիք և Ներկ

ՃՈՐԱՆՆԵՐ ԿԱՐՑ—ՈՕՖԵՐ

ԵՐԿԱԹԵՂԷՆՔ ՇԻՆՈՒԱԾՆԵՐՈՒ

Մառանի նիւթեր Գինւոյ մամուլներ Լոգարան Տուշ

ՑԱՆՑԱՌ ԳԻՒՂԱՏԱՆ ԳՈՐԾԻՔ

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՋԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

676

HUILE DE FOIE DE MORUE DÉSINFECTÉE de CHEVRIER

ՇԵՎՐԻԷԻ ՄՈՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ ՔՏՈՒԱԾ

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատւոյ Լէգէոնի, վարձատրեալ Բ. կարգի Մէճիտիէով, ֆօմաւորէր Իզապէլ-լա-Գաթոլիք պատուանշանին։

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԽ

Մորու ձկան իւղը խայծղանով զտելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է անորժելի համ և հոտ, միանգամայն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւններն։

Այս գիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, մետալ և պատւոյ վկայական։

Ամբողջ աշխարհիս բժիշկք կը նախադասեն զայն ամեն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ

Պ. Շէվրիէ իւր գիւտը կատարելագործած է՝ ... Մորու ձկան երկաթախառն իւղ մը պատրաստելով։ Հակառակ այս յաւելման, իւղը դիւրաւ կը մարսուի և բնաւ պնդութիւն չպատճառեր։ Ուստի նախընտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի Թոքախտի, Պրոնշիթի, Վտութեան և Խոյլի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց։ 711

Ընդհ. մթերանոց, կեդր. դեղրն. Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ, 244, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս. Միեւնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ ՇԷՎՐԻԷի կաղղուրիչ ԳՈԳԱՅԻ ԳԻՆԻՆ։

ԱԹԷՆԱՅԻՍԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլէ և Բօմբէյ միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մէօղ որ յուլիս 11ին Մարսիլիայէն և յուլիս 18ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Արժնէ որ պիտի մեկնի յուլիս 11ին։

Ուղղակի և տրոհ ուղեւորներ

Ուղեւորաց, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՐԹԷ ՐԸԳՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ

1606 Մումհանէ փողոց, Թիւ 14

ԲԱՐԲԱՇԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլ, Միտլզպրօ և Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետ
Այա Սոֆիա	3,000	Պիլ
Արարատ	2,500	Ռոճըրս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լուքանիա	2,500	Ռոպին
Մասէտոնիա	3,500	Մորշ
Բալմիրա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով փոխադրութիւն կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱՐԲԱ ԵՒ ԸՆԿ

1588 Գործակալք

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

Յ. ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Կ'ընդունին ամեն տեսակ արտածութեան և ներածութեան ապրանաց յանձնարարութիւններ որք կը գործադրուին շահաւէտ կերպով և նպաստաւոր պայմաններով. հասցէ O. Séropian & Cie Marseille. հեռագրոց համար, Séropian Marseille. 1834

ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԲՈՒԺՈՒՄՆ ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՆՈՐԱՀՆԱՐ ԴԵՂԱՀԱՏ ԵՒ ԲՈՄԱՏ

ՊԱՏՐԱՍՏԵԱԼ ԴԵՂԱԳՈՐԾ ՖԷԼԻՔՍ ԹԷՐՃՄԱՆԵԱՆԷ

Վաւերացեալ Օրքոմի Բժշկական Ճեմարանէն

Յետ բազմամեայ գործածութեան ստուգուած է թէ այս անզուգական դեղերը միակն դարման են մորթի հիւանդութեանց. Բոմատն և դեղահատ ց փոխադարձ գործածութիւնը հիմնովին կը բուժէ Բօշղը դղկ, մահասըլ, թեւերուն տակ, յօդուածներուն վրայ և մարմնոյ այլ մասանց վրայ պատահած եաըը և ընդհանուր ամեն մորթեան ապականութենէ ծագումն առած ... ախտ, իբրև ասեալ դարմանական ախտ. Հմուտ եւ անուանի բժիշկք մշտանեւ գործածելով հաստատեցին անմիջական ազդեցութիւնն եւ արքունի բժշկական կաճառը զայս ի նկատ առնելով արտօնեց վաճառումն մասնաւոր հրամանագրաւ։

Կը վաճառի Պալը Աալի ճամբէկի. Պօրսից գլխաւոր Ֆէլիքս Թէրճմանեանի դեղարանը. կեդրոնատեղին է ի Պահճէ Գաբու Գասապեան էֆ. դեղարանը և ի Կալաթա Վօյվոտայի դիմացը Լէֆաքի դեղարանն ինչպէս նաև ամեն գլխաւոր դեղարաններն։ 1835 9—26

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱԶԴ

Կը զգուշացնենք հասարակութիւնը չը գնել այն տուփերն որք կարմիր թանաքով մը յատուկ ստորագրութիւնը չեն կրեր, զի այնպիսիք կեղծ են։ Դեղահատներուն գինն է 20 դահեկան արժած, իսկ Բոմատին գինն է 10 դահեկան արժած։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէսհրջազգեստներ, քօուէններ, օժիտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիաէն, Իտալիաէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Չը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 1180

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Կ. Պոլսոյ և Սեւ ծովու նաւահանգիստներէն Լիվըրբուլ և Պոսթոն միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճերիան	2500	Ֆավոնիան	3700
Ալզատիան	2500	Ֆլորիտիան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթենեան	2500	Իդալիան	5500
Արաբեան	3700	Իլլիրեան	5500
Գալլիֆորնիան	6000	Իոնիան	5500
Գալաբրիան	6000	Լեսպեան	2200
Քարթաճենեան	800	Լիպուռնեան	2500
Օլիմպեան	2000	Լիւսիա	800
Տալմա	700	Օլիմբոս	700
Եմբիրեան	3700	Փերսիան	3800
Ֆալիան	3700	Վալէնսիան	6800
Ֆլորէնսիան	3700	Վիրճինիան	6860

Սոյքնեան շոգենաւը, Նաւապետ Տէյվիս յուլիս 2ին աստ կսպասուի։

Ֆլօրիտեան շոգենաւը, Նաւապետ Ալեքսանդր, ընդհանուր վաճառքով Լիվըրբուլէն աստ հասաւ։

Լեսպեան, շոգենաւը, Նաւապետ Էլիս, Օտեսայէն ամսոյս 7ին աստ վերադառնալով ուղղակի Լիվըրբուլ համար պիտի բեռնաւորի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ Գործակալ

Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատերք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք.

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.

Ճիպրալթար, Պ. Գ. Քարվըր Եղբարք

Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման և ընկ.

Մալթա, Ն. Քամիլըրի.

Նէբըլ, Մ Վօքօզ օրալօ Որդիք և ընկ

Ճենովա, Պ. Ռեթզօ և ընկ 1798

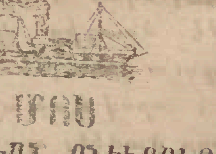

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլ և Միտըլզպրօ միջեւ բանող

շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանըրտօ	4200	Ռոթիքա	3000
Ֆէրօս	4000	Օսպրիճ	40 0
Օսման	4000	Նէրթօ	3000
Սէմիրամիս	3250	Բերա	3000
Թիպոլ	3250	Լոզիւս	80
Մակէտա	3250	Օլիմբիա	800
Մարիօթի	3250	Սէտիլ	70

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթոլլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ

1791 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

Guerlain de Paris.

15, *Rue de la Paix*.

ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵՆՔ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀՈՏԱՒԷՏ ՆԻՒԹԵՐԸ Eau de Cologne Impériale. Sapoceti, օճառ արդուզարդի համար. Ambrosial cream, օճառուտ քսելի ածիլելով մարդու համար. Crême de Fraises մորթը կակուղցնելու համար. Poudre de Cypris զովացնելու եւ ճերմկցնելու համար մորթը. Stilboïde փայլ տալու համար մազերուն և մօրուքին. au Athénienne et Eau lustrale հոտ խնկելու և մաքրելու համար գլուխը. Alcoolat de Cochlearia ակռաներու համար. Eau de Chypre արդուզարդի համար։ Թաշկինակի համար հոտաւէտ նիւթեր՝ Héliotrape, Pao Rosa, Shore's caprice, Maréchale Duchesse, Marie Christine. Imperial Russe. 1808 6—26

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ 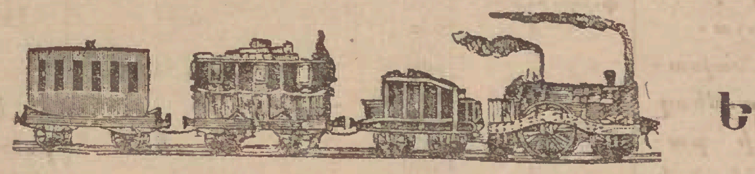 ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1888, մինչեւ նոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46			
	Առաւօտ											Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 15	6 49	7 17	7 45	8 15	8 41	9 10	10 11	10 37	11 10	11 38	1 49	2 17	2 50	3 46	4 14	4 47	5 16	5 49	6 18	6 44	7 2	7 31	...	...	...
Գում-գաբու	6 27	6 58	7 26	7 54	8 26	8 50	9 19	10 20	10 46	11 19	11 47	1 58	2 26	2 59	3 55	4 23	4 56	5 25	5 58	6 27	6 53	7 40	7 40	...	...	...
Եէնի-գաբու	6 32	7 2	7 30	7 58	...	8 54	9 23	10 24	10 50	11 23	11 51	2 2	2 30	3 3	3 59	4 27	5	5 29	6 2	6 31	...	7 15	7 44	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 39	7 8	7 36	8 4	...	9	9 29	10 30	10 56	11 29	11 57	2 8	2 36	3 9	4 5	4 33	5 6	5 35	6 8	6 37	...	7 21	7 50	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 44	7 12	7 40	8 9	8 37	9 4	9 32	10 34	10 59	11 33	12	2 12	2 39	3 13	4 9	4 36	5 11	5 38	6 13	6 40	7 2	7 24	7 54	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 57	7 24	7 51	8 21	8 52	9 16	...	10 46	... ...	11 45	... ...	2 24	... ...	3 24	4 21	...	5 23	...	6 25	...	7 14	...	8 5	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	...	7 33	...	8 30	9 4	9 25	...	10 55	... ...	11 55	... ...	2 33	... ...	...	4 30	...	5 32	...	6 34	...	7 24	...	8 15	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	...	9 14	...	...	... ...	... ...	12 3	... ...	...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	7 32	...	..	...	...	...
......	...	...	...	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1	41	43	45			
	Առաւօտ										Իրիկուն															
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք	...	6 40	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	1 40	...	...	...	...	...	...	...	6 2	...	...	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	6 20	6 49	...	7 45	...	8 40	... ...	9 43	... ...	11 10	... ...	1 49	...	2 50	...	...	4 47	...	5 49	6 13	...	7 3	...	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 31	6 59	7 27	7 55	8 23	8 51	... ...	9 53	... ...	11 20	... ...	1 59	...	3	3 56	...	4 57	...	5 59	6 27	...	7 13	...	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 43	7 11	7 39	8 8	8 35	9 4	9 38	10 5	11 4	11 32	1 27	2 11	2 44	3 12	4 8	4 41	5 10	5 43	6 12	6 42	7 1	7 25	7 53	...	...	...
Սամաթիա	6 47	7 15	7 43	8 12	8 39	9 8	9 42	10 9	11 8	11 36	1 31	2 15	2 48	3 16	4 12	4 45	5 14	5 47	6 16	...	...	7 29	7 57	...	...	...
Տավուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գաբու	6 53	7 21	7 49	8 18	8 45	9 14	9 48	10 15	11 14	11 42	1 37	2 21	2 54	3 22	4 18	4 51	5 20	5 53	6 22	...	...	7 35	8 3	...	...	...
Գում-գաբու	6 57	7 25	7 53	8 23	8 49	9 18	9 52	10 19	11 18	11 46	1 41	2 25	2 58	3 26	4 22	4 55	5 24	5 57	6 26	6 52	7 10	7 39	8 7	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 5	7 33	8 1	8 31	8 57	9 26	10	10 27	11 26	11 54	1 49	2 33	3 6	3 34	4 30	5 3	5 32	6 5	6 34	7	7 18	7 47	8 15	...	...	...
......	...	...	...	—	...	...	... ...	... ...	... ...	... ...	... ...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրի գիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վակոններ։ 576